

WWF®

FAALİYET
RAPORU

TR

2022

2022 FAALİYET RAPORU

İÇİNDEKİLER

WWF-Türkiye Ana Çalışma Alanları	3
Önsöz	
Nafiz Karadere - Yönetim Kurulu Başkanı	4
Aslı Pasinli - Genel Müdür	5
Mütevelli Heyeti, Yönetim ve Denetim Kurulları	6
WWF-Türkiye Ekibi	8
Faaliyetlerimiz	
Denizler	10
Plastik Atıksız Gelecek İçin	16
Doğa Pozitif Gıda ve Tarım	20
Tatlı Su	22
Yaban Hayatı	28
İklim Değişikliği	34
Ormanlar	40
Eğitim	44
Dünya Saati	48
Yayımlar	50
Birlikte Daha Güçlüyüz	52
Sıcak Konular	54
Yeşil Ofis Dönüşümü	56
İki Projemize Felis Ödülü	57

WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) dünyanın en büyük, deneyimli ve bağımsız doğa koruma kuruluşlarından WWF'in uluslararası ağının bir parçasıdır. Bu yayının tamamı ya da herhangi bir bölümü, WWF-Türkiye'nin izni olmadan yeniden çoğaltılamaz ve basılamaz.

© **Metin:** WWF-Türkiye 2022
Kapak Fotoğrafı: Usame Ari
Grafik Tasarım: Cihan Uyanık
Baskı: Printworld Matbaa A.Ş.
Tüm hakları saklıdır.

WWF-Türkiye
(Doğal Hayatı Koruma Vakfı)
Asmalı Mescit Mah. İstiklal Cddesi
No: 136 Kat: 4
Beyoğlu, İstanbul
Tel: 0212 528 20 30
Faks: 0212 528 20 40

WWF-TÜRKİYE ANA ÇALIŞMA ALANLARI

Sayısı 100.000'e ulaşan destekçimiz, yaklaşık 50'yi aşkın arkadaşımız, danışmanlarımız, yüzlerce gönüllümüz ile ülkemizin biyolojik çeşitliliğini korumak, kirlilik ve aşırı tüketimin azaltılmasını teşvik etmek, doğal kaynakların sürdürülebilirliğini sağlamak için çalışmalarımızı 6 ana başlıkta topluyoruz. Ülkemizin doğal zenginliğini gelecek nesillere aktarmak, bu alanlarda kamu, özel sektör ve sivil toplum işbirliğiyle öncelikli adımlar atılmasından geçiyor.

TATLI SU

Tatlı su ekosistemleri ve sağladıkları hizmetlerin, doğa ve insanı desteklemeye devam etmesi

DENİZLER

Deniz ekosistemlerinin, insan refahının ve biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilirliğini sağlayacak verimlilikte ve dirençte olması

GIDA

Bugün ve geleceğin gıda talebini karşılarken doğal çevrenin korunmasını gözeterek sürdürülebilir gıda sistemlerinin oluşturulması

YABAN HAYATI

Dünyanın ve Türkiye'nin en çok tehlike altındaki ve ekolojik, ekonomik ve kültürel açıdan önemli türlerinin doğal yaşam ortamlarında varlığını sürdürebilmesinin sağlanması

İKLİM ve ENERJİ

İklim değişikliğine karşı dirençli bir gelecek için küresel sıcaklık artışını 1,5°C eşliğinde tutarken biyoçeşitlilik ve insan yaşamını gözeterek iklim ve enerji politikalarının hayata geçirilmesi

ORMANLAR

Biyolojik çeşitlilik, iklim ve insan için ormanların korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması

DOĞANIN YASALARINI DAHA FAZLA İNKAR EDEMİYİZ

Nafiz Karadere WWF-Türkiye
(Doğal Hayatı Koruma Vakfı)
Yönetim Kurulu Başkanı

*Doğayı karşımıza
değil yanımıza
alan topyekûn
bir yaklaşıma
ihtiyacımız var:
afetlere dirençli
yerleşim alanları
kurmak için doğayla
uyumlu bir yeniden
inşa süreci...
Buna kısaca 'Yeşil
İyileşme' diyoruz.
Cumhuriyetimizin
100. yılında,
geleceğimizi bu
yaklaşımla daha
dirençli kılmak
adına var gücümüzle
çalışacağız.*

Değerli Doğa Dostları,

Vakfımız, Doğal Hayatı Koruma Derneği'nin 1975'te kuruluşu ile başlayan doğa koruma serüveninin 50. yılına yaklaşıyor. Geçtiğimiz dönemde, kurumsallaşma, dijitalleşme, etki odaklı çalışma konularında önemli adımlar atıldı. Bu saygın ve köklü kuruluşa yaklaşık 10 sene başkan vekili olarak hizmet etmiş olmak benim için şerefti.

Geçen yıl, bu serüvenin son on senesinde Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini özveri ile yürüten Sayın Uğur Bayar'dan bayrağı devralma onurunu yaşadım. Ülkemizin doğa koruma tarihinde pek çok başarıya imza atan, birbirinden değerli projeleri hayata geçiren vakfımızın yeni dönemine, tarihin bize yüklediği sorumluluk bilinciyle adım attık. Yapılan başarılı işlerin sürekliliğini sağlarken, etkimizi artırmak, ülkemizin sürdürülebilir geleceğine katkı sunmak için aşağıdaki öncelikli 10 talebimizi belirledik:

1. İklim kriziyle mücadele için sera gazı emisyonlarının bugünden itibaren 2030'a kadar en az %35 oranında azaltılması.
2. Orman alanlarında, maden, turizm, yapılaşma gibi amaç dışı alan tahsisine ve aşırı ağaç kesimine son verilmesi.
3. Kara, deniz ve tatlısu ekosistemlerinde, Korunan Alanlarımızın 2030'a kadar %30'a çıkarılması.
4. Tüm kıyılarımızda gırgır avcılığı için avlanma derinliğinin minimum 50 metreye çıkarılması ve balıkların göç yolu İstanbul Boğazı'nın 2025'e kadar gırgır balıkçılığına tamamen kapatılması.

5. Doğa ve insanın sağlığı, çiftçinin refahı için, 2030'a kadar tarım alanlarının en az yüzde 25'inde onarıcı tarım yapılması.

6. Kuraklık ve iklim krizi ile mücadele ile su kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı için Su Kanunu taslağının bir an önce yasalaşması.

7. 2030'a kadar doğaya karışan plastiğin sıfırlanması.

8. Doğanın ve çevrenin korunması ile ilgili yasal düzenlemelerin etkin uygulanması denetimlerin sıklaştırılarak ihlallere sıfır tolerans gösterilmesi.

9. Tüm süreçlerin, katılımcı, şeffaf, özellikle dezavantajlı grupları kapsayacak şekilde yürütülmesi ve değişimden etkilenecek tüm kesimlerin mağduriyetlerini giderecek adil dönüşümün gözetilmesi.

10. Üretime yönelik tüm sektörel teşvik ve fonların temiz üretim, doğa dostu teknolojiler ve karbonsuzlaşmayı destekleyecek şekilde; kirletenden, sürdürülebilir ve döngüsel üretime yönlendirilmesi.

2023'e bu yol haritası ile girerken, 11 ilimizde yıkım ve can kaybına neden olan deprem felaketiyle sarsıldık. Telifisi olmayan acı kayıplarımız için tüm ülkemize başsağlığı diliyorum. Bu büyük yıkımın iyileşmesi onlarca yıl alacak. Şunu bir kez daha, en acı şekilde anlamış olduk ki, yaşamımızı doğanın yasalarını inkar ederek sürdürülemeyiz.

Deprem sonrası sadece bina inşa etmek değil, aynı zamanda sürdürülebilir sistemleri ile yaşanılabilir şehirler kurmak zorundayız. Deprem yanı sıra iklim krizinin tetiklediği aşırı hava olayları, seller, kuraklık, yanlış arazi kullanımıyla etkisi artan tüm afetlere karşı dayanıklı şehirler oluşturma yükümlülüğümüz var. Yukarıdaki yol haritamızı da kapsayan, doğayı karşımıza değil yanımıza alan topyekûn bir yaklaşıma ihtiyacımız var: afetlere karşı dirençli ve doğa pozitif yerleşim ve üretim alanları kurmak için doğa temelli çözümleri esas alan, doğayla uyumlu, döngüsel bir yeniden inşa süreci... Biz buna kısaca 'Yeşil İyileşme' diyoruz. Yeşil İyileşme çağrımızın, yaralarımızın sarılmasına katkıda bulunmasını, deprem bölgelerinde ve ülkemizde geleceğimize ışık tutmasını, rehber olmasını tüm kalbimle diliyorum. Cumhuriyetimizin 100. Yılı'nda, gelecek yüzyıllarımızı bu bakış açısıyla daha dirençli kılmak adına var gücümüzle çalışmaya devam edeceğiz.

Değerli Paydaşımız,

2022, pandemiye geride bıraktığımız, tekrar birbirimizle kucaklaştığımız bir yıl oldu. Bir yandan odağımızda olan iklim-enerji, korunan alanlar, orman yangınları ve iklim değişikliğinin etkilerine karşı dayanıklılığın artırılması gibi konularda çalışmalarımıza devam ederken, diğer yandan küçük ölçekli balıkçılık yılında balıkçılığın ortak yönetimine katkı yapacak çalışmaları hayata geçirdik.

Geleneksel balıkçılık uygulamalarının yeniden canlandırılması için çalıştık. Bu amaçla geleneksel kıyı balıkçılığımızın ortak yönetimle sürdürülebilir geleceğine odaklanan Denizlerin Koruyucuları belgeselini izleyicilerle buluşturduk.

Topraklarımızın biyolojik yapısının zenginleştirilmesi ve iklim değişikliğine karşı karbon tutma kapasitesinin artırılması için toprak sağlığının geliştirilmesine yönelik çalışmalarımız da sürdü. İklim kriziyle artan aşırı yağış veya kuraklık risklerine karşı, onarıcı tarım ile hem tarımsal üretimi dirençli kılmak hem de daha fazla yağışı tutarak su döngüsüne kazandırmanın mümkün olduğunu gösteren örnekleri hayata geçirdik. Gelecekte daha da fazla karşılaşacağımız aşırı hava olaylarına karşı dirençli üretim sistemleri için, onarıcı tarım uygulamalarını tarımsal üretim ve inovasyon süreçlerine dahil etme hedefimiz doğrultusunda, Dünya Toprak Günü'nde Söke Pamuğu Onarıcı Tarım Projemizin kamu, yerel yönetim, üretici ve sivil toplum paydaşlarıyla bir araya geldik.

Pandemi sonrası iyileşmeye odaklanırken, içinden geçtiğimiz afet döngüsü ise hız kesmedi. Hazırlıksız olduğumuz afetlerle sınanmaya devam ettik. 2022'yi geride bırakıp umutla Cumhuriyetimizin 100. Yılına girerken, Kahramanmaraş ve Hatay depremleri ile alt üst olduk. Zorlukların üstesinden dayanışma ile gelmeye çalıştık.

Deprem ile bir doğa koruma kuruluşunun yapması gereken çalışmalar arasındaki ilişki belki ilk bakışta net olmayabilir. Sadece depremle değil, seller, kuraklık dalgaları, yangınlar, salgın hastalıklar ve hortumlar gibi doğa olaylarıyla sınırdığımız bir afet öngüsünün içindeyiz. Bunda hepimizin payı olduğu kadar sorumluluğu da var.

2023 ve ötesi, bizim için, tüm paydaşlarımızla, içinde bulunduğumuz bu kısır döngüden çıkmak için çalışacağımız bir dönem olacak. Tarihimizde hiç olmadığı kadar büyük etkileri olan bu afetlerden tarihimizde hiç olmadığı kadar güçlü, kararlı işbirlikleriyle, kolektif hareketle, Yeşil İyileşme ile çıkabileceğimize gönülden inanıyoruz.

Önümüzdeki bu çok kritik yeniden ayağa kalkma döneminde, el birliğiyle, güçlü kaslarımızı birleştirerek, boşlukları doldurarak, daha önce hiç bir araya gelmemiş tarafları bir araya getirerek, önyargılarımızı kırarak, egolarımızdan uzaklaşarak, risk alarak, daha önceki çalışma şekillerimizi sorgulayarak, hızlanarak, doğanın rüzgârını karşımıza değil arkamıza alarak bizden sonraki nesillere daha sürdürülebilir bir gelecek bırakacağımıza gönülden inanıyorum. Katılımcı süreçlerle planlanmış yerleşim alanlarıyla, gölünü, ormanını koruyan iş yapış şekli ile, yenilenebilir enerjisiyle, suyunu koruyan ve depolayan yağmur hasadı sistemleri ile, onarıcı tarım faaliyetleriyle her türlü afete 'dayanıklı', ülkemizin diğer bölgelerine de örnek olabilecek şehirler inşa etmeliyiz. Çıktığımız 'Yeşil İyileşme' yolunda, siz değerli paydaşlarımızı, ülkemizin sürdürülebilir yarınlarına katkı sunmaya davet ediyoruz.

YEŞİL İYİLEŞME ÇAĞRISI

Aslı Pasinli WWF-Türkiye
(Doğal Hayatı Koruma Vakfı)
Genel Müdürü

*Önümüzdeki
yeniden ayağa
kalkma döneminde,
el birliğiyle,
güçlü kaslarımızı
birleştirerek,
boşlukları
doldurarak, risk
alarak, doğanın
rüzgârını karşımıza
değil arkamıza
alarak bizden
sonraki nesillere
daha sürdürülebilir
bir gelecek
bırakacağımıza
gönülden
inanıyorum.*

YÖNETİM KURULU*

1 Ocak - 21 Nisan 2022

Başkan

Uğur BAYAR

Başkan Yardımcısı

Nafiz KARADERE

21 Nisan - 31 Aralık 2022

Başkan

Nafiz KARADERE

Başkan Yardımcısı

Fusun GENÇSÜ

Üyeler

Banu AYDOĞAN

Dilek BİL

Attila KÖKSAL

Üyeler

Banu AYDOĞAN

Tolga EGEMEN

Esra EKMEKÇİ

Yedek Üyeler

Ali ATALIK

Z. Gül GÜRSOY

Doç. Dr. Oğuz KURDOĞLU

Murat YARAR

Nergis YAZGAN

Attila KÖKSAL

Doç. Dr. Oğuz KURDOĞLU

Murat YARAR

Nergis YAZGAN

Gernant MAGNİN

Elçin Melisa SABANCI TAPAN

İbrahim Mahmut TEKÇE

MÜTEVELLİ HEYETİ*

Kurucu Tüzel Kişiler

T. GARANTİ BANKASI A.Ş

Kurucu Gerçek Kişiler

Belkis BALPINAR

Nişvan BAŞKAYA KABAKCI

Bülent ECZACIBAŞI

Faruk ECZACIBAŞI

Selçuk ERDEN

Fusun GENÇSÜ

Mevce İLCİ

Ömer KOÇ

Gernant MAGNİN

Paul MCMILLEN

Ayla MOLU (Müteveffa)

Akın ÖNGÖR

Selçuk SOYBAY

Hulusi TANMAN

Dr. R. Okan TAPAN

Ali Haydar ÜSTAY

Nergis YAZGAN

Seçilen Üyeler

Fikret ADAMAN

Burak ALTINBAŞAK

Piraye ANTİKA

Bülent BAŞER

Tolga BAŞTAK

Uğur BAYAR

Dilek BİL

İpek Nur CEM TAHA

Fatma Ayşe CEMAL

Ezra ÇETİN

Dr. Filiz DEMİRAYAK

Begümhan DOĞAN FARALYALI

Cem DUNA

Betül Ebru EDİN

Akın EKİNCİ

Esra EKMEKÇİ

Serdar ERENER

Çağlar GÖĞÜŞ

Gül GÜRSOY

Arnold HORNFELD

Hasan Bülent KAHRAMAN

Nafiz KARADERE

Ali KİBAR

Defne KORYÜREK KORTUN

Attila KÖKSAL

Doç. Dr. Oğuz KURDOĞLU

Dr. Nilüfer ORAL

Ebru ÖZDEMİR

Aytül ÖZKAN

Prof. Dr. Emin ÖZSOY

Deniz ÖZTOK

Murat ÖZYEĞİN

Ayşecan ÖZYEĞİN OKTAY

Prof. Dr. Cevza SEVGİN

Cüneyt SEZGİN

Engin ŞENOL

İbrahim Mahmut TEKÇE

Agah UĞUR

Oya ÜNLÜ KIZIL

Murat YARAR

Ayşegül YÜREKLİ ŞENGÖR

*Soyadına göre alfabetik

WWF-TÜRKİYE YÖNETİM KURULU'NDA BAYRAK DEĞİŞİMİ

2010 yılından bu yana vakfımızın Yönetim Kurulu Başkanı olan Uğur Bayar, 21 Nisan 2022 tarihinde, görevini, aynı süre zarfında Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı olan Nafiz Karadere'ye devretti. Yeni Yönetim Kurulu, 2022 itibarıyla taşındığımız yeni çalışma yerimiz Salt Beyoğlu'nda düzenlenen 36. Mütevelli Heyeti Toplantısı'nda seçilerek göreve başladı.

2010 yılından bu yana başkan yardımcısı olarak görev yapan Nafiz Karadere, WWF-Türkiye Yönetim Kurulu Başkanlığı'nı Uğur Bayar'dan devraldı. Yönetim Kurulu seçiminin ardından bir önceki dönem üyelerinden Nergis Yazgan, Doç. Dr. Oğuz Kurdoğlu, Murat Yazar, Attila Köksal ve Banu Aydoğan görevlerine devam ederken Fusun Gençsü, Esra Ekmekçi, Tolga Egemen WWF-Türkiye Yönetim Kurulu'na yeni üyeler olarak katıldı. Ali Atalık, Gül Gürsoy, Gernant Magnin, Elçin Melisa Sabancı Tapan ve İbrahim Mahmut Tekçe de yedek üye seçildi.

Yönetim Kurulu seçiminin ardından düzenlenen devir teslim töreninde söz alan WWF-Türkiye Genel Müdürü Aşlı Pasinli vakıf çalışanlarını temsilen şu görüşleri dile getirdi: "Farklı duyguları

bir arada yaşıyoruz. 12 yıl büyük özveri ile Yönetim Kurulu Başkanlığı yapan Uğur Bayar'a vakfımıza yaptığı hizmetler için sonsuz teşekkür ve şükranlarımızı sunuyoruz. Şimdi başkanlık bayrağı bir emin elden diğer bir emin ele geçiyor. Yeni yönetim kurulu başkanımız Nafiz Karadere ve Yönetim Kurulu üyelerimize başarılı bir yeni dönem diliyoruz. Doğa ve insanın uyum içinde yaşadığı bir dünya için çalışmaya devam edeceğiz."

Nafiz Karadere de Yönetim Kurulu Başkanı seçilmesinin ardından "Dünyanın en büyük doğa koruma kuruluşlarından WWF'in Türkiye ofisi olan Doğal Hayatı Koruma Vakfı gibi saygın ve köklü bir kuruluştaki yaklaşık 10 sene başkan vekili olarak hizmet ettikten sonra başkanlık bayrağını devralmaktan büyük onur duyuyorum. Yeni dönem yönetim kurulumuzu oluştururken, bir yandan kurum hafızamızın devamlılığını sağlamayı bir yandan da yeni bakış açılarını getirmeyi hedefledik. Aynı zamanda mesleki çeşitliliği sağlamaya ve cinsiyet dengesini korumaya özen gösterdik. Güvenoqları için başta Uğur Bayar olmak üzere tüm Mütevelli Heyeti üyelerimize teşekkür ederim" dedi.

WWF-TÜRKİYE EKİBİ

Aslı Pasinli
Zeynep Üzümlü

Genel Müdür
Yönetici Asistanı

DOĞA KORUMA

Dr. Sedat Kalem

Doğa Koruma Direktörü

Çevre Politikaları

Ayşe Mine Doğan

Çevre Politikaları Müdürü

Deniz ve Yaban Hayatı Programı

Ayşe Oruç

Deniz ve Yaban Hayatı Programları Müdürü

Eray Çağlayan

Deniz Koruma Kıdemli Uzmanı (Mayıs 2022'ye kadar)

Dr. Nesimi Ozan Ververi

Deniz Koruma Kıdemli Uzmanı

Dr. Ebrucan Kalecik

Balıkçılık ve DKA Uzmanı

Ebru Çelik

Deniz Programı Proje Sorumlusu

Timuçin Dinçer

Balıkçılık Uzmanı (Temmuz 2002'ye kadar)

Ahmet Emre Kütükçü

Yaban Hayatı Kıdemli Uzmanı

Nilüfer Araç

Yaban Hayatı Kıdemli Uzmanı

Can Yeniurt

Yaban Hayatı Uzmanı

Cansu İlkılıç

Deniz Memelileri Sorumlusu

Mehmet Tural

Yaban Hayatı Sorumlusu

Efe Sevim

Yaban Hayatı Sorumlusu

Plastik Programı

Tolga Yücel

Plastik Projeleri Müdürü

Togay Tanyolaç

Plastik Projeleri Uzmanı

Orman Programı

Selin Devranoğlu Tavsel

Orman Programı Müdürü

Ercan Sütlü

Orman Programı Uzmanı

İklim ve Enerji Programı

Tanyeli Sabuncu

İklim ve Enerji Programı Müdürü

Sırça S. Göğüş

İklim ve Enerji Uzmanı

Gıda ve Tarım Programı

Arzu Balkuv

Gıda ve Tarım Programı Müdürü

Gökçe Okulu

Gıda ve Tarım Projeleri Müdürü

Ayşe Doğrubak

Gıda ve Tarım Projeleri Uzmanı

Elif Arzu Yıldız

Gıda Programı Proje Sorumlusu

Gözde Sertyörü

Proje Alan Sorumlusu

Hazal Özdemir

Doğa Pozitif Tarım Uzmanı

Berkay Sakız

Saha Kontrol Görevlisi

Benginur Baştabak

Saha Kontrol Sorumlusu

Burak Temel

Saha Kontrol Sorumlusu

Şeyma Çıkrıkçı

Çiftçi İlişkileri ve Çağrı Merkezi

Tatlı Su ve Sulak Alan Programı

Eren Atak

Tatlı Su ve Sulak Alan Programı Müdürü

Z. Derya Yıldırım Özata

Tatlı Su Projeleri Uzmanı

Gökçen Kunter Karaduman

Tatlı Su Projeleri Uzmanı

İLETİŞİM

Dr. Neyran Akyıldız

İletişim Grup Müdürü

Gül Türün

İletişim Müdürü

Ece Özkan

Dijital İletişim Uzmanı

Duygu Naz Yıldız

İletişim Sorumlusu

HUKUK

Ece Fatma Aslan

Hukuk Müdürü

KURUMSAL İŞBİRLİKLERİ VE KAYNAK GELİŞTİRME

Nazlı Turanlı Demirpençe

Kurumsal İşbirlikleri ve Kaynak Geliştirme Müdürü

Bireysel Kaynak Geliştirme

Sema Deliktaş

Bireysel Kaynak Geliştirme Müdürü

Duygu Batık

Bireysel Kaynak Geliştirme Kıdemli Uzmanı

Melih Sözer

Bireysel Kaynak Geliştirme Uzmanı

Deniz Mete

Bağışçı İlişkileri Sorumlusu

Şeyma Öztürk

Bağışçı İlişkileri ve Telemarketing Sorumlusu

Kurumsal İşbirlikleri

Özlem Kutlu

Kurumsal İşbirlikleri Kıdemli Uzmanı

Selin İmre

Kurumsal İşbirlikleri Uzmanı

Ayça Altay Güneri

Kurumsal İlişkiler ve Lisanslama Uzmanı

(Ekim 2022'ye kadar)

MALİ VE İDARİ İŞLER

Esin Odabaş

Mali ve İdari İşler Müdürü

Merve Etyemez

Muhasebe ve Finans Uzmanı

Arda Halil Atmaca

Proje Finans Uzmanı

Davut Bulut

Muhasebe Görevlisi

Figen Güngören

Ofis Sekreteri

Nuran Kahya

Satın Alma Sorumlusu

Zihni Gürgeç

İdari İşler Sorumlusu

Gönül Güngören

Ofis Sorumlusu

EĞİTİM PROGRAMI

Esra Turam

Eğitim Programı Müdürü

Nilay Dökümcü

Eğitim Programı Kıdemli Uzmanı

Nazan Bekiroğlu

Gönüllü Programı Uzmanı

DANIŞMANLARIMIZ

Aylin Akkaya, Dr.

Deniz Memelileri Danışmanı

Ayşe Aysin Işıkgece

WWF-Türkiye Stratejik Danışmanı

Ayten Namlı, Prof Dr.

Gıda ve Tarım Programı Danışmanı

Baki Yokeş, Dr.

Kaş Denizel İzleme Danışmanı

Can Yılmaz, Doç. Dr.

Akyatan Projesi Bilim Danışmanı

Edwin J. Clarke

Onarıcı Tarım Danışmanı

Engin Gem

CBS Uzmanı

Erdem Aykas, Prof. Dr.

Onarıcı Tarım Danışmanı

Erim Erdoğan

Bilişim Teknolojileri Danışmanı

Fatih Algan

İnsan Kaynakları Danışmanı

Gökçe Ersel Ötkün

Yeşil Ofis Denetim Temsilcisi

Gökhan Gökçe, Prof. Dr.

Küçük Ölçekli Balıkçılık Danışmanı

Güner Ergün

Deniz Koruma Alanları Danışmanı

Hakan Kabasakal

Kıyıdaki Balıklar Danışmanı

Harun Güçlüsoy, Doç. Dr.

Küçük Ölçekli Balıkçılık Danışmanı

Iraz Candaş

Onarıcı Tarım Danışmanı

İlke Çaylı

İnsan Kaynakları Danışmanı

Mehmet Karlı

Gıda ve Tarım Programı Danışmanı

Mehmet Turan

Gıda ve Tarım Programı Danışmanı

M. Hakan Zobu

Finans ve Piyasalar Uzmanı

Nafiz Güder

Doğa Koruma Danışmanı

Ozan Deniz

Hidroloji Uzmanı

Öznur Toper

Eğitim Programı Danışmanı

Sevilay Topçu, Prof. Dr.

Onarıcı Tarım Danışmanı

Vahdet Ünal, Prof. Dr.

Küçük Ölçekli Balıkçılık Danışmanı

DENİZLER

HEDEFİMİZ, YAŞAMI DESTEKLEYEN
VERİMLİ DENİZ EKOSİSTEMLERİ

○ %30 2030'a kadar küresel ölçekte ulaşılması hedeflenen korunan deniz alanı yüzölçümü

○ %95 İstilacı yabancı tür olan Aslan balığının avladığı ekonomik açıdan önemli yerel tür oranı

4 Metre Posidonia türü deniz çayırlarının köklerinin deniz tabanında ulaştığı ve oluşturduğu kalın katmanla karbon yutağı görevi gördüğü derinlik

○ %90 Balıkçı filomuzu oluşturan 12 m'den kısa tekne sayısının, toplam tekne sayısına oranı

20 Milyon Ton Her yıl denizlerimize karışan plastik atık miktarı

tarçın film

UYGULAYICI YAPIMCI BURAK DAL
GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ KORAY KESİK
KURGU BURAK DAL
YÖNETMEN BAHRİYE KABADAYI DAL

DENİZLERİN KORUYUCULARI

KÜÇÜK ÖLÇEKLI BALIKÇILAR

DENİZLERİN KORUYUCULARI KÜÇÜK ÖLÇEKLI BALIKÇILAR

Birleşmiş Milletler tarafından ilan edilen Uluslararası Geleneksel Balıkçılık ve Su Ürünleri Yetiştiriciliği Yılında “Küçük Ölçekli Balıkçılık Ortak Yönetimi” projemiz kapsamında özel bir belgesel film hazırlayarak küçük ölçekli balıkçıların günlük yaşamları, mücadeleleri ve deniz ile ilişkilerini anlattık.

“Denizlerin Koruyucuları: Küçük Ölçekli Balıkçılar” belgeseli Mordoğanlı balıkçıların günlük yaşamı üzerinden küçük ölçekli balıkçıların deniz ekosistemlerinin korunmasında üstlendikleri kritik role dikkat çekiyor. Tarçın Film tarafından WWF-Türkiye için hazırlanan belgesel, 14 Mart'ta Mordoğanlı balıkçıların katılımıyla akademisyenler, basın mensupları, iş dünyası ve karar vericilerin davetli olduğu bir etkinlikle tanıtıldı. Belgeselin ücretsiz dijital yayın platformu PuhuTV'de gösterimi devam ediyor.

Proje kapsamında ayrıca Foça'da yerel paydaşların işbirliğiyle “Ekosistem Yaklaşımlı Balıkçılık Yönetimi Planı”nın taslağını tamamladık. ‘Ulusal Küçük Ölçekli Balıkçılık Platformu’nun ilk toplantısını, 23 Şubat'ta, Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği (SÜR-KOOP) işbirliği ve Birleşmiş Milletler'in Gıda ve Tarım Örgütü FAO Türkiye Ofisi teknik katkısıyla Ankara'da düzenledik. SÜR-KOOP işbirliğiyle Ulusal Platform üyeleri için 13-14 Aralık'ta “İstilacı yabancı türlerin pazarlaması ve mobil uygulama” içerikli kapasite artırımı çalıştayı düzenledik.

Kaş Özel Çevre Koruma Bölgesi'nde “Orfoz ve Lahoz Türleri ve Balıkçılığa Kapalı Alanlar İzleme Çalışması”nı tamamladık. Pilot alanlarımızdan Erdemli, Mordoğan ve Foça'nın küçük ölçekli balıkçılık değer zinciri analizi çalışmalarını ve balıkçıların kendi kendilerine veri tutabilmelerine destek sağlayacak ‘Balıkçı Günlüğü’ mobil uygulamasını tamamladık.

AKDENİZ'E NEFES İÇİN KAŞ-KEKOVA DENİZ ÇAYIRLARINI KORUYORUZ

“Denizlerin Akciğerleri” olarak adlandırılan ve küresel ölçekte tehdit altında olan deniz çayırlarının, Kaş-Kekova Deniz Koruma Alanı'nda oluşturulacak şamandıra sistemi ile korunması amacıyla “Akdeniz'e Nefes: Kaş-Kekova Deniz Çayırları Koruma” projesini yürütüyoruz. Temmuz ayında deniz çayırlarının alandaki güncel durumunu belirlemek üzere

bilim danışmanlarımızla sualtı izleme çalışması gerçekleştirdik. 23-25 Kasım tarihlerinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen “Ortak Geleceğimiz Denizlerimiz: Kıyı ve Deniz Ekosistemlerinin Korunması ve Yönetimi Mapa-Şamandıra Uygulama Modelleri Çalıştayı”na teknik katkı ve katılım sağladık.

© Tahsin Ceylan

DENİZ KORUMA ALANLARI İÇİN SÜRDÜRÜLEBİLİR FİNANSMAN

“Kıyı, Ada ve Denizel Alanların Entegre ve Sürdürülebilir Yönetim Modellerinin Güçlendirilmesi (COGITO)” projemiz kapsamında, Barcelona Sözleşmesi çerçevesindeki yükümlülüklerimizin yerine getirilmesine katkıda bulunmak üzere, başta Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü (TVKGM) olmak üzere çok sayıda kurum ve kuruluşla işbirliği içinde çalışıyoruz. Datça-Bozburun Deniz Koruma Alanı'nın doğal, kültürel ve sosyoekonomik değerlerin korunması ve sürdürülebilir kalkınmanın desteklenmesi amacıyla Datça-Bozburun Deniz Koruma Alanı Taslak Denizel Yönetim Planı çalışmamızı tamamladık.

© Murat Muslu

© Murat Muslu

DENİZLERDE 2030'A KADAR %30 KORUNAN ALAN

2030'a kadar deniz koruma alanlarımızın %30'a çıkarılması için "Varlıkların Güçlendirilmesi: Ortak Yönetilen ve Finansal Olarak Sürdürülebilir Deniz Koruma Alanları ve Balıkçılığa Kapalı Sahaları Artırma" bölgesel projemizi yürütüyoruz. Şubat ayında "Balıkçılığa Kapalı Alanlar konulu çalıştay düzenleyerek ülkemizde balıkçılığa kapalı alanlardan örnekleri paylaştık, yeni alanların ilan edilmesinde izlenmesi gereken temel prensipleri tartıştık, yol haritası oluşturulmasına katkı sağladık.

Blue Panda 15-23 Ağustos tarihleri arasında MPA Odyssey olarak adlandırılan DKA Bölgesel Değerlendirmesi Projesi kapsamında Dilek Yarımadası Milli Parkı'nı ziyaret etti. WWF-Fransa ve Septentrion Environment bilim ekibi işbirliğiyle, balık popülasyonu ve deniz çayırlarıyla ilgili veri topladık ve denizel ekosistemi değerlendirdik. İstilacı yabancı

türlerin varlığının yüksek olduğunun belirlendiği çalışmaların ardından Blue Panda'da yerel yönetimlerle bir araya gelerek denizel izlemenin ön sonuçlarını paylaşarak daha etkin koruma ve yönetim için görüşlerimizi ilettik.

Yumurtalık Koyu'nda (Adana) balık yumurta ve larvalarını örnekledik, bilim danışmanlarımızla elde ettiğimiz balık yumurta ve larvalarını uygun yöntemler ile tanımlayarak bölgede üreyen, bölgeyi gelişme sahası olarak kullanan türleri tespit ettik. Yumurtalık Koyu'nun balıkçılarımız, yöre halkı ve İskenderun Körfezi'nin geleceği için korumaya değer bir bölge olduğunu gösteren bilimsel çalışmanın Yumurtalık Koyu için bir yol haritası oluşturulmasına katkı sağlanması amacıyla 11 Ekim'de yerel paydaşlarla bir araya geldik. Yunusların karşı karşıya oldukları sorunları değerlendirmek üzere Kuşadası pilot alanımızda Dilek Yarımadası Milli Parkı ve Yunusları Çalıştayı'nı gerçekleştirdik.

© Irmak Bıyıklı

DENİZLERİN KORUNMASI İÇİN STK AĞI

Türkiye'deki deniz ve kıyı koruma alanlarının etkin bir şekilde korunması ve yönetiminin sağlanması için AB-Türkiye sivil diyalogunun artırılması amacıyla, AB Sivil Toplum Diyalogu VI. Dönem desteğiyle yürüttüğümüz "Deniz Kıyı Diyalogu Projesi" kapsamında 8 STK bir araya gelerek Deniz Koruma Alanları STK Ağı'nı oluşturduk. Sivil inisiyatiflerin kapasite geliştirmelerine katkı sağlamak amacıyla Proje

Evi Kooperatifi işbirliğiyle, "Deniz Koruma Alanları Savunuculuk Rehberi"ni hazırladık. Deneyim paylaşımını yaygınlaştırmak üzere denizkorumaalanlari.org web sitesini kurduk. Yerel STK'ler ile kapasite artırımı toplantıları ve çalıştayları gerçekleştirdik, Haziran ayında, İtalya'da Cinque Terre DKA ve Portofino DKA'nı ziyaret ederek yönetsel süreçler içerikli bilgi aldık.

SÜR-KOOP ile Sivil Toplum Destek Hibe Programı III finansal desteğiyle yürüttüğümüz "Balıkçıların Su Ürünleri Politikalarına Aktif Katılımının Güçlendirilmesi Projesi"ni tamamladık. 13-15 Mart tarihlerinde İzmir'de, SÜR-KOOP'un 16 Bölge Birliğinden, 72 balıkçının katılımı ve uzman eğitimlerimizle Balıkçılar İçin Hukuksal Okuryazarlık ve "Balıkçıların Yönetişim ve Karar Alma Süreçlerine Katılımı" eğitim çalıştaylarını gerçekleştirdik. Balıkçılar için her iki çalıştayın rehber dökümanlarını hazırladık.

24-25 Mayıs tarihlerinde İstanbul'da, SÜR-KOOP teknik işbirliği, GEF-SGP Türkiye eşfinansmanı ve uzman eğitimimizle 26 kadın balıkçıyla bir araya gelerek toplumsal cinsiyet eşitliği, katılımçılık, iklim değişikliği ve istilacı yabancı türler, deniz koruma alanları konularında eğitim çalıştayı düzenledik. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Katılımçılık Rehberi'ni hazırladık. Projenin kapanış toplantısını 24 Haziran'da Ankara'da gerçekleştirdik.

© Sevda Yaşaroğulları

ETKİN YÖNETİM İÇİN AKTİF BALIKÇILAR

PLASTİK ATIKSIZ GELECEK İÇİN

© Ömer Kartelli

WWF'in Akdeniz'i tehdit eden sorunlara dikkat çeken Blue Panda yelkenlisi, WWF Plastik Atıksız Şehirler Ağı üyesi İzmir'in pilot ilçesi Çeşme'yi ziyaret etti. Ziyaret nedeniyle düzenlenen etkinlikte 2019'da Plastik Atıksız Şehirler Ağı'na katılan İzmir'in Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer, 2030'a kadar "plastik atıksız şehir" olmak için atılacak adımları içeren eylem planını açıkladı. Planda plastik atıkların geri dönüşümünün % 12'den % 40'a çıkarılması, tek kullanımlık plastiklerin kamu binalarından, belediye tarafından yönetilen restoran ve kafelerden, halka açık etkinliklerden kaldırılması ile halka açık içme suyu için bir dolum sisteminin kurulması öngörülmüyor.

Çeşme Belediye Başkanı Ekrem Oran da pazarlarda bez torba dağıtımını, restoran ve otellerin azaltım uygulamaları, geri dönüşüm konteynerlerinin kurulması gibi örnek uygulamalarını anlatarak 4 milyondan fazla vatandaşa ve 2 milyon turisti ulaşacak yeniden kullanım merkezi kurulacağını duyurdu. WWF-Türkiye Genel Müdürü Aslı Pasinli'nin Çeşme'nin simge yemeklerinden kumrunun servisi için kullanılan plastiklere dikkat çekmesinin ardından Çeşme Esnaf ve Sanatkârlar Odası kumruyu plastik atıksız servis etme taahhüdü verdi. Çeşme Turistik Otelciler Birliği (ÇEŞTOB) ve Alaçatı Turizm Derneği (ATD) üyesi otellerin otellerin bir kısmı da tek kullanımlık plastiklerini kullanımlarını azaltmayı taahhüt etti.

Blue Panda'nın Çeşme ziyareti boyunca Uzun Ada ve Karaada'da kıyı temizliği ve atık analizi etkinlikleri düzenlendi. WWF-Türkiye ve Blue Panda ekipleri, Çeşme Belediyesi ve Alavya Otel'in Alaçatı Azmağı Sulak Alan kıyı temizlik etkinliğine eşlik etti. Blue Panda Çeşme Marina'da halkın ziyaretine açılarak teknenin Akdeniz seyri ve denizlerdeki plastik tehdidi konusunda bilgi verildi. Sualtı fotoğrafçısı Kerim Sabuncuoğlu'nun dünya denizlerinden çektiği kareler "insanın ve plastiğin denizlere etkisi" teması ile Blue Panda'da sergilendi.

Blue Panda, WWF-Türkiye Yönetim Kurulu Başkanı Nafiz Karadere'nin denizlerdeki plastik kirliliğine dikkat çeken bir konuşma yaptığı Dünya Rüzgâr Sörfü Şampiyonası'nın açılış töreninin ardından Çeşme'den ayrıldı. Blue Panda'nın Kuşadası'nda Dilek Yarımadası ziyareti çerçevesinde, WWF-Türkiye deniz ekibi ile 7 Fransız gönüllü, deniz çayırları ve kayalık deniz alanlarında biyolojik çeşitlilik gözlemleri yaptı. Doğa Koruma ve Milli Park Müdürlüğü temsilcileri ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin katılımıyla deniz koruma alanları ve denizel biyolojik çeşitliliğin önemi konulu toplantılar düzenlendi.

WWF-Türkiye ve Deniz Yaşamını Koruma Derneği, Arçelik desteği ile denizlerdeki biyoçeşitliliği tehdit eden hayalet ağlara karşı harekete geçti. Proje ile hayalet balık ağlarının yol açtığı tahribat konusunda farkındalığın artırılması, yerleri robotlar ve dalgıçlar aracılığıyla belirlenerek haritalandırılan ağların toplanarak Arçelik ürünlerinde kullanılması ve İstanbul'un Adaları'nda hassas deniz dibi fauna ve florasının korunması hedefleniyor.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin girişimi ile WWF-Türkiye ve EY Türkiye işbirliği ile başlatılan geri dönüşüm işçileri pilot projesi kapsamında iş modeli ve yol haritası oluşturuldu. Türkiye Belediyeler Birliği'nin de desteğiyle gerçekleştirilen çalıştaylarda "Sıfır Atık Yönetim Sistemi"nin kurulması, iyileştirilmesi, yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar, iyi uygulama örnekleri, sahada yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri ile sokak toplayıcılarının geri dönüşüm zincirinin içindeki yeri konuları ele alındı. Ortaya çıkan iş modelinin test edilmesi için Gaziantep Büyükşehir Belediyesi ile bir mahallede pilot çalışma başlatıldı. İlk aşamada Atık Nakit tarafından geliştirilen mobil uygulama son haline getiriliyor.

DOĞA POZİTİF GIDA VE TARIM

BEREKETLİ VE SAĞLIKLI TOPRAKLAR İÇİN

 %40 Gıda üretim sistemleri, kaynakları verimsiz şekilde kullanıyor. Üretilen gıdanın %40'ı tüketilmeden, yenmeden kaybediliyor

 %70 Karada biyolojik çeşitlilik kaybının %70'inin sorumlusu gıda üretim sistemlerimiz

 %80 Gıda üretim sistemleri, ormansızlaşmanın %80'inden, sera gazı emisyonlarının ise %30'undan sorumlu

 %88 Ülkemizde her yüz çiftçiden 88'i yer altı sularının eksildiğini ve 69'u ise topraktaki canlı sayısının azaldığını belirtiyor

 9 Yine her 10 çiftçiden dokuzu toprağın sağlığından ve geleceğinden endişe ediyor

 10 Yıl Çiftçilerin yarısından fazlası, önümüzdeki 10 yıl içinde üretimi azaltacağını ya da tamamen üretimden çekileceğini ifade ediyor

SAĞLIKLI TOPRAK HAREKETİ VERİMLİLİĞİNİ DE KANITLADI

© Dnygu Naz Yıldız

Türkiye’de tarımın ve buğday üretiminin sürdürülebilirliği ve gelişmesi için Eti Burçak ile “Sağlıklı Toprak Hareketi” projesini yürütüyoruz. 2020 sonunda, Eskişehir’de 2 gönüllü Eti Burçak çiftçisi ile toplamda 52 dekar alanda uygulamaya başladığımız buğdayda doğrudan ekim çalışmalarını, 2022’de 14 çiftçinin daha doğrudan ekim yöntemine katılmasıyla, uygulama alanı olarak yaklaşık 26 kat büyüttük.

İşçilikten %70 ve yakıttan %85 oranında tasarruf edilebilen anıza ekim yönteminde zaman içinde toprakta organik madde birikimi ile kuraklığa daha dirençli ve daha az su, gübre, pestisit gerektiren bir üretim şekline ulaşıyor. Proje kapsamında ‘Toprak Koruma Yöntemleri Çiftçi El Kitabı’ hazırlayarak çiftçilerimizle sağlıklı toprak hareketi ve anıza ekim yöntemlerini paylaştık.

2021 Temmuz ayından itibaren yapılan 5 eğitim, 9 ziyaret ve 4 etkinlikle 400’den fazla kişiyle yüz yüze temasa geçtik. Çifteler ve Mahmutiye ilçe pazarlarında, toprak koruma yöntemlerinin etkisini birebir gösteren ve oldukça ilgi çeken bir düzenek (yağış simülasyonu) kurarak pazarı ziyaret eden üreticilere, anıza doğrudan ekim

yönteminin su ve toprak kaynaklarımızı nasıl koruduğunu gösterdik ve projemizin amacını anlattık.

Eskişehir çiftçileri, Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü temsilcileri, kamu temsilcileri, özel sektör temsilcileri gibi proje paydaşlarımızla bir araya geldiğimiz Tarla Günü’nde ise 2022 baharında buğday ekilen pilot uygulama tarlasında hasat gerçekleşti. Doğrudan ekim ve münavebe (ürün rotasyonu) uygulamalarının sürdürüldüğü bu pilot uygulama tarlasından alınan 350 kg/da’lık verimle bölgedeki konvansiyonel uygulamalardan alınan verim arasında fark olmaması proje kapsamında elde ettiğimiz en önemli çıktılardan biri oldu.

Sağlıklı Toprak Hareketi Projesi kapsamında ayrıca buğday çiftçisinin uygulama alışkanlıkları hakkında bilgi sahibi olmak ve yenilikçi uygulamaların yaygınlaşmasında etkili olabilecek yöntemleri tespit edebilmek için yapılan sosyolojik araştırma sonucunda ‘Sürdürülebilir Tarım Pratiklerinin Yaygınlaştırılması için Politika Uygulama ve İletişim Önerileri’ raporumuzu da yayımladık.

BEYAZ ALTININ DÖNÜŞÜMÜ

Ekonomi için son derece önemli bir bitki olan pamuk halk arasında “beyaz altın” diye bilinir. Pamuk tarımı yüksek tarımsal üretim değerinin yanı sıra girdi yoğun bir üretim biçimi olması nedeniyle de tohum, gübre, pestisit, makina sanayii, ticaret ve lojistik ile tarım işçilerinden oluşan çok geniş bir kesimin gelir kaynağıdır. Bununla birlikte pamuğun ülke ekonomisine katkısı sadece tarımla sınırlı değildir. Pamuk, asıl ve yan ürünleriyle tekstil ve kâğıt başta olmak üzere 30 kadar sanayi sektörüne hammadde sağlar.

WWF’nin 2018 yılında dahil olduğu, BC (Better Cotton) ve İPUD (İyi Pamuk Uygulamaları Derneği) ile birlikte doğa ile uyumlu bir tarım ilkesi çerçevesinde insan refahını ve sağlığını gözeterek sürdürülebilir bir standart elde edilmesi amaçlayan “İyi Pamuk Projesi”ne Aydın’da devam ettik.

2022 pamuk üretim döneminde WWF olarak, “İyi Pamuk Standartları” kapsamında 5 uzman ziraat mühendisi ile birlikte 293 orta ölçekli, 280 küçük ölçekli olmak üzere toplamda 573 iyi

pamuk çiftçisi ile 9615,63 hektar alanda iyi pamuk yetiştirilme sürecini yürüttük. Süreç boyunca toplam 166 orta ölçekli pamuk çiftçisinin 4154,72 hektar alanda yetiştirdiği yaklaşık 21 bin ton pamuk için lisans alındı.

Uzman ziraat mühendisleri ve eğitim uzmanlarımız tarafından hazırlanan eğitim materyalleri ile sahada uygulamalı olarak ve çağrı merkezimiz aracılığı ile pestisit, gübre, su gibi girdilerin etkin kullanımı, tarım arazilerinde toprak sağlığının ve doğal yaşam alanlarının korunması ve iyileştirilmesi ile birlikte tarım çalışanlarının refahının artırılması konularında çiftçilere eğitimler verdik. Kompost kullanımının iyi pamuk çiftçileri tarafından yaygınlaşması amacı ile hazırlayıp çiftçilere dağıttığımız “Kompost Nasıl Hazırlanır?” başlıklı broşürün yanı sıra gönüllü 2 iyi pamuk çiftçisi ile 2023 bahar döneminde belirlenen pamuk arazisine uygulanması için toplamda 1600 litre hacminde kompost da hazırladık.

TATLI SU

DOĞA VE İNSAN İÇİN YETERLİ
MİKTARDA TEMİZ SU

 %50 20. yüzyılda dünyadaki sulak alanların yarısı yok oldu

 %73 Türkiye'de tatlı suyun %73'ü tarımda kullanılıyor

 %83 2022 Yaşayan Gezegen Raporu'na göre türlerin popülasyonunda küresel ölçekte en büyük düşüş % 83 ile tatlı su habitatlarında görüldü

 16 Türkiye'nin toplam 25 nehir havzasından 16'sı su stresi yaşıyor

 %98 Aydın Söke'de toplam tarımın %98'ini pamuk üretimi oluşturuyor

 %50 Tarımsal üretimde modern sulama yöntemleri ile %50'ye varan oranda su tasarrufu yapmak mümkün.

ONARICI TARIM PİLOT UYGULAMALARINDA PAMUK ÜRETİMİ GİRDİ MALİYETLERİ %20 DÜŞTÜ

2020 yılından bu yana Söke'de öncü çiftçilerle birlikte pamuk üretim alanlarında gerçekleştirilmekte olan onarıcı tarım uygulamalarının ikinci yılı Kasım ayında pamuk bitkisinin hasadıyla tamamlandı. İlk yıl hayata geçirilen örtü bitkisi ve toprak işlemez doğrudan ekim uygulamalarına ek olarak bu yıl kompost ve kompost özütü uygulamaları

da yapıldı. Böylece, toprakta yaşayan faydalı bakteriler ve mantarlar gibi gözle görülemeyecek kadar küçük fakat toprak sağlığı için önemli işler yapan canlıların büyümesi ve gelişmesi sağlandı. Pilot çalışmalar, daha ilk yıldan çiftçilerin brüt girdi maliyetlerinde %20 düşüş sağlanabildiğini ortaya koydu.

ONARICI TARIM UYGULAMALARI TARIM PAYDAŞLARINA TANITILDI

Gıda Tarım ve Tatlı Su ekipleri olarak T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı işbirliğiyle, 5 Aralık Dünya Toprak Günü'nde Aydın Söke'de 'Onarıcı Tarım' buluşması düzenledik. Etkinlik kapsamında düzenlenen panelde, onarıcı tarım uygulamalarını kendi arazilerinde gerçekleştiren çiftçiler, aralarında yöre çiftçilerinin de yer aldığı 150 paydaşa deneyimlerini aktardılar. Onarıcı tarım uygulamaları sonucunda toprak canlılığının artışıyla birlikte daha az girdi ile

daha yüksek verim alma imkânını, ortaya koyan bu uygulama aynı zamanda çiftçi ve doğa için kazan-kazan formülünün bir kanıtı oldu. WWF-Türkiye uzmanları da atölye çalışmalarında, entegre zararlı yönetimi, toprak analizi cihaz uygulaması, yağış simülasyonu ve örtü bitkisinin faydaları, onarıcı tarım ekipmanları, kompost ve toprak besin ağı, yüksek derecede zararlı pestisitler ve etkileri Büyük Menderes Coğrafi Bilgi Sistemleri (GIS) gibi konuları ele aldı.

ONARICI TARIM NEDİR?

Onarıcı tarım, toprak sağlığının ve su kaynaklarının korunmasını ve iyileştirilmesini, biyolojik çeşitliliğin artırılmasını, karbonun toprakta tutulmasını sağlayarak iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılmasını ve tarımla uğraşan kişilerin geçim kaynaklarının geliştirilmesini hedefleyen bütünsel bir yaklaşımdır.

Aydın Söke'de pamuk tarlalarında gerçekleştirdiğimiz pilot uygulamalarda onarıcı tarım yöntemlerinin 5 temel ilkesi hayata geçiriliyor.

- Yalnız zorunlu hallerde minimum toprak işleme,
- Maksimum seviyede mahsul çeşitliliği yaratmak,
- Toprak yüzeyinin her zaman örtülü olmasını sağlamak,
- Toprakta tüm yıl boyunca canlı kök olacak şekilde ekim planı yapmak,
- Hayvanları planlı otlatmayla ekim sistemine dahil etmek.

2020 yılında 79 dekarla başlayan proje, 2021'de 109 dekara ulaştı. 2023 yılının sonunda, onarıcı tarım pilot uygulama alanlarının en az 500 dekara çıkması planlanıyor.

BÜYÜK MENDERES DELTASI MİLLİ PARKI'NDA AÇILAN KANALA KARŞI SAVUNUCULUK ÇALIŞMAMIZ ALANIN LEHİNE SONUÇLANDI

Temmuz ayında, Aydın ili sınırları içerisinde bulunan Dilek Yarımadası Büyük Menderes Deltası Milli Parkı'nın, kuşlar için üreme alanı olan delta bölümünde tarla kazanmak amacıyla iş makinası ile kanal açımı söz konusu olmuştu. Yasa dışı yollarla açılan bu kanalların genişliği ve derinliği kuş cenneti özelliğindeki sulak alanın işlev ve değerleri üzerinde olumsuz etki yaratarak, özellikle alanın barındırdığı çok sayıda su kuşu popülasyonu ve burada üreyen tepeli pelikan, bataklık kırlangıcı ve küçük su samuru gibi küresel ölçekte azalan türleri tehdit ediyordu. Yerel paydaşlardan gelen bilgilerin ardından WWF-Türkiye olarak ekibimizle alana giderek yerinde tespitler yaptık ve sosyal medya hesaplarımızla konu kamuoyuna duyurduk.

Alanın ekolojik bütünlüğünün korunması, bölgede barınan tür popülasyonlarının sağlıklı biçimde varlığını sürdürebilmesinin sağlanması ve söz konusu kanalların kapatılarak, alanın eski doğal haline getirilmesi için rehabilitasyon işlemlerinin başlatılması yönündeki yazılı talebimiz, Tarım ve Orman Bakanlığı ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın ilgili birimlerine, Aydın Valiliği ve Söke Kaymaklığı'na iletildi. Yapılan talepler karşılık bularak, ilgili makamlarca alanın rehabilitasyonu yönünde karar alındı. Gerektiğinde teknik destek sağlamak üzere, Söke Belediyesi ve Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü ile eşgüdüm içinde gelişmeler takip ediliyor.

© Gökçen Kunter

DENİZLİ TEKSTİLİNDE TEMİZ ÜRETİM DÖNÜŞÜMÜ BÜYÜYOR

WWF-Türkiye'nin, 2018 yılında Güney Ege Kalkınma Ajansı (GEKA) ve Denizli Sanayi Odası (DSO) işbirliği ile tekstil boyahanelerinde modernizasyon yatırımlarının gerçekleştirilmesini hedefleyen 'Tekstil Temiz Üretim Programı', 2019 yılında GEKA tarafından "Sanayide Temiz Üretim Yatırım Hibe Destek Programı"nın başlatılmasını sağlamıştı. Program çerçevesinde 6 tekstil işletmesi toplam 2.176.840,73 milyon TL hibe desteği almış ve yaklaşık 5 Milyon TL'lik yatırım gerçekleştirmişti. Sonuç olarak bu işletmelerde 570.000 m3 su ve 200.000 kwh enerji tasarrufu sağlanmıştı. Tekstil Temiz Üretim Programı, geçtiğimiz yıl Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın, "Üreten Şehirler Programı" kapsamında "Denizli'nin Geleceği Temiz Üretimde" projesini destekleme kararı ile sonuçlandı.

Güney Ege Kalkınma Ajansı (GEKA) tarafından yürütülecek projenin sahibi Denizli Sanayi Odası, proje ortağı Denizli Büyükşehir Belediyesi ve iştirakçileri ise Makine Mühendisleri Odası Denizli Şubesi (Denizli MMO) ve WWF-Türkiye oldu. Proje kapsamında Denizli'de tekstil ve hazır giyim sektörüne yönelik 40 işletmeye enerji verimliliği, temiz üretim ve ham madde verimliliği dahil kaynak verimliliği alanında danışmanlık desteği verilmesi ve yapılması planlanan yatırımlar için fizibilite raporları hazırlanması hedefleniyor. Bu yıl 40 tekstil işletmesinin 28'inde TÜBİTAK MAM tarafından temiz üretim fizibilite etütleri tamamlandı. Çalışmanın tamamlanmasının ardından hibe desteği ile yatırımların hayata geçirilmesine katkı sağlanması da planlanıyor.

BÜYÜK MENDERES'TEKİ ÇALIŞMALARIMIZ KÜRESEL ÖLÇEKTE DUYURULDU

Küresel su krizini çözmek için şirketleri, karar vericileri ve bireyleri harekete geçmeye teşvik eden Run Blue kampanyası, geleneksel ve sosyal medya aracılığıyla 148'den fazla ülke ve bölge arasında eşgüdüm sağlayarak 12,8 milyondan fazla kişiye ulaşmış bir kampanya. WWF-Türkiye'nin Büyük Menderes'teki uygulamaları sözkonusu kampanya kapsamında geniş kitlelere duyuruldu. Run Blue, dünyanın farklı bölgelerinde Mina Guli tarafından koşulan 200 maraton ile bu bölgelerdeki su sorunlarını belgeliyor. Denizli ve Aydın'da tamamlanan maraton ve alanda yapılan çekimlerle Büyük Menderes Havzası'nda biyolojik çeşitlilik, endüstriyel ve tarımsal üretim ile yöre halkının karşı karşıya olduğu su riskleri ve bu risklere yönelik olarak yerel idarelerin, tekstil üreticilerinin ve çiftçilerin WWF-Türkiye işbirliğinde su verimliliğini sağlayan, atıkları azaltan ve üretimi artıran uygulamalar için yürüttükleri ortak hareket de bu sayede dünyaya tanıtılmış oldu.

Run Blue kampanyasının Instagram hesabında yayımlanan videosunu izlemek için [tıklayınız](#).

Run Blue kampanyası hakkında bilgi için [tıklayınız](#).

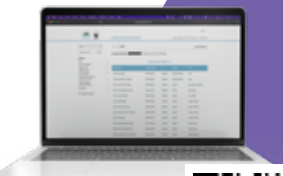
TÜRKİYE'NİN ADA SULAK ALANLARI PROJESİ TAMAMLANDI

2017 yılında başlatılan çalışma ile Balıkesir, Çanakkale, İzmir ve Muğla illeri sınırları içinde bulunan 24 adadaki 70 adet sulak alanın habitat yapısı, biyolojik çeşitliliği ve alanların bütünlüğüne yönelik tehditler belirlenmiş ve ada sulak alanları envanter çalışması tamamlanarak Tarım ve Orman Bakanlığı'nın Ulusal Sulak Alan Envanteri ve Yönetim Bilgi Sistemi'ne entegre edilmişti. Projenin ikinci etabında, Gökçeada Lagünü, WWF-Türkiye'nin aktif rolü ile 2019 yılında Ulusal Öne Hız Sulak Alan ilan edildi. WWF-Türkiye, bu süreçte (2020), Sulak Alan için hazırlanan yönetim planında yöre halkı ve biyolojik çeşitlilik ile ilgili faaliyetlerin belirlenmesini üstlenmişti. Doğa Koruma ve Milli Parklar Bölge Müdürlüğü ile birlikte yürütülen araştırma kapsamında, lagün ve

çevresindeki su kaynaklarının fiziko-kimyasal yapısı ve halk sağlığı üzerindeki riskler belirlendi. Bundan sonraki süreçte, lagün ve çevresindeki biyoçeşitliliği ve yöre halkının sağlığını gözeterek uygulamaların hayata geçirilmesi için çalışmalara başlanacak. WWF-Türkiye, yerel paydaşlarla birlikte Gökçeada Lagünü'nün korunması amacıyla planlanan tedbirlerin hayata geçirilmesine destek vermeye devam edecek.

WWF-Türkiye Ada Sulak Alanları veri tabanına ulaşmak için [tıklayınız](#).

Tarım ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü'nün hazırladığı Ulusal Sulak Alan Envanteri ve Yönetim Bilgi Sistemi'ne ulaşmak için [tıklayınız](#).

YABAN HAYATI

DOĞAYI VE BİYOÇEŞİTLİLİĞİ
KORUMAK İÇİN

100
milyon

Her yıl dünya genelinde hedeflenerek veya hedef dışı olarak yakalanan köpek balığı ve vatozların sayısı

%69

1970-2018 yılları arasında dünya genelinde izlenen türlerin popülasyonlarındaki düşüş oranı

4

Verici takılarak uydudan göç yolları izlenen yeşil deniz kaplumbağası sayısı

3928

Yaban Hayatı Destek Hattı'na gelen çağrı sayısı

DENİZ KAPLUMBAĞALARI VE YUNUS İZLEME VE KORUMA

Tarım ve Orman Bakanlığı 7. Bölge Müdürlüğü işbirliğiyle, 1 Haziran - 15 Eylül tarihleri arasında Akyatan Kumsalı'nda yürüttüğümüz deniz kaplumbağası izleme ve koruma çalışmalarında 409 yuva belirledik. Yuvalardan çıkan yaklaşık 12.500 yavru deniz kaplumbağası denize ulaştı. Yuvalardan çıkan yavruların sıcaklığa bağlı olarak cinsiyet oranlarını tespit etmek için 17 *Chelonia mydas* yuvasına sıcaklık ölçer yerleştirildi.

MAVA Vakfı tarafından desteklenen Akdeniz'de Deniz Kaplumbağalarının Korunması Bölgesel Projesi kapsamında 4 ergin dişi yeşil deniz kaplumbağasına uydudan izleme cihazı taktık. 4 bireyin yuvalama sezonu sonunda kışlamak üzere Kuzey Afrika kıyılarına ulaştığı tespit edildi.

18-21 Ekim'de Fas'ta düzenlenen 7. Akdeniz Deniz Kaplumbağaları Konferansı'na çalışmalarımızın sonuçlarını sunarak katıldık.

14-18 Kasım'da 10 ana proje ortağı ile Tunus'ta buluşarak 2017'den beri işbirliği içinde yürüttüğümüz Akdeniz'de Deniz

Kaplumbağalarının Korunması Bölgesel Projesi'nin Sonuç Raporu'nu birlikte tamamladık ve projenin İkinci Fazını bitirdik.

Dilek Yarımadası-Menderes Deltası'nda ve İstanbul Boğazı'nda mevsimsel yunus gözlemlerimize devam ettik. İstanbul Boğazı'nda, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yaban İstanbul ekibi ile birlikte, her birine yaklaşık 100'er kişinin katıldığı 5 gözlemi halka açık olarak gerçekleştirdik.. İBB Yaban İstanbul Ekibi ve Deniz Memelileri Araştırma Derneği (DMAD) işbirliğiyle farkındalık oluşturmaya yönelik kitapçık ve İstanbul Boğazı'nda gözlemlenen yunus türlerini anlatan panolar hazırladık. Bu etkinliklerle İstanbul'da yaşayan vatandaşların bilinçlendirilmesi, vatandaş biliminin desteklenmesi ve İstanbul Boğazı'ndaki yunus popülasyonu ile ilgili hem veri toplanması hem de korunmalarına yönelik çalışmaların yaygınlaştırılmasına katkı sağladık. İzleme ve koruma çalışmalarının yanı sıra yunusları esaret altında tutan gösteri merkezleri yerine yunusların doğalarında özgürce gözlemlenmesini sağlayan bir seçenek oluşturduk.

© Mustafa Alkaç

GÖNÜLLÜ VETERİNER HEKİMLER AĞI VE YABAN HAYATI DESTEK HATTI

Orman yangınlarından olumsuz etkilenen yaban hayvanlarına destek sağlayabilmek için, WWF-Belçika'nın ve bağışçılarımızın destekleri, İstanbul Veteriner Hekimler Odası'nın ve WWF-Avustralya'nın teknik işbirliğiyle Mayıs 2022'de Gönüllü Veteriner Hekimler Ağı'nı kurduk. Yaklaşık 80 gönüllüye yönelik, konularında deneyimli uzmanlar tarafından yaban hayatı nakil, ilk yardım, müdahale ve rehabilitasyon, orman yangınlarının davranış modelleri, uzun süreli yangınlarla mücadele etmiş olan Avustralya'dan yaban hayvanlarına ilk yardım örneği ve iş güvenliği içerikli eğitimlerimizi tamamladık. Gönüllü Ağı'na katılan veteriner hekimler ile İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü işbirliğinde Orman Yangın Gönüllüsü eğitimi aldık.

Gönüllü Veteriner Hekimler Ağı üyelerinin teknik ekipmanlarını temin ettik. İlk alan tatbikatını Marmaris'te Bördübet Yaban Hayatı Geliştirme Sahası'nda gerçekleştirdik. Tatbikat sırasında uzmanlar ve Doğa Koruma ve Milli Parklar şeflerinden, orman yangınları sonrasında yaban hayvanlarına nasıl müdahale edileceği, bölgenin biyolojik çeşitliliği ile ilgili uygulamalı bilgiler aldık.

2019'un Nisan ayından bu yana aktif olan Yaban Hayatı Destek hattımızla, yaban hayatı içerisinde zarar görmüş, terk edilmiş, yaşam alanından uzaklaştırılmış yaban hayvanlarına müdahale konusunda danışmanlık vermeye devam ediyoruz. Bu kapsamda, 2022 yılı süresince Yaban Hayatı Destek hattımıza gelen 3928 aramaya cevap verdik. Yaban Hayatı Destek hattımıza 0 850 44 34 993 numaralı telefondan ulaşabilirsiniz.

Orman yangınlarında yaban hayvanlarına ilkyardım konusunda teknik bilgi açığını gidermek amacıyla www.yanginveyabanhayati.org.tr online platformunu hazırladık.

©Ahmet E. Kütükçü

HASSAS TÜRLERİN HEDEF DIŞI AV ORANININ AZALTILMASI

Bölgesel koordinasyonu BirdLife International ve MEDASSET tarafından yürütülen, WWF-Türkiye ile birlikte proje yerel ortakları Doğa Derneği, Dekamer, Tüдав ve Ulusal Odak Noktaları ile ilgili uzmanların katılımıyla yürütülen, MAVA Vakfı tarafından desteklenen, "Akdeniz'de Hassas Türlerin Hedef Dışı Av Oranlarının Anlaşılması ve Azaltma Çalışması: Çok Taraflı Ortak Çalışma Örneği (MedBycatch)" bölgesel projesinin İkinci Fazını tamamladık. Ekibimiz Foça (İzmir), Güllük (Bodrum-Muğla), Fethiye (Muğla), Antalya, Mersin, Taşucu (Mersin) pilot alanlarında balıkçılarla 90 anket, 12 trol gözlemi ve 30 küçük ölçekli balıkçılık gözlemi gerçekleştirdi. Hassas türlerin hedef dışı avının azaltılmasına yönelik mitigasyon denemeleri kapsamında Foça'da 12 m altı 3 ayrı tekne ile 30 sefer 'C' tipi parakete iğne denemesi, Taşucu'nda ise trol gemisi ile 40 sefer "hedef dışı av azaltıcı ızgara" sisteminin denemeleri başarıyla tamamlandı.

Akıllı Ekipman ve Fikir Geliştirme Yarışması Sonuçlandı

Balıkçıların ve balıkçılıkla ilgili diğer ilgi gruplarını denizlerin sağlığını korumasına yardımcı olurken aynı zamanda daha sürdürülebilir balık avlamalarına olanak tanıyan doğa dostu ekipmanlar ve hedef dışı av oranının azaltılması için uygulanabilir yeni fikirleri teşvik etmeyi amaçlayan Akıllı Ekipman ve Fikir Geliştirme Yarışması'nın ilkinin düzenledik. Jüri tarafından yarışmanın birincilik ödülüne bir balıkçımız layık görüldü. Ödül Töreni'ni Doğa Derneği, Dekamer, TÜDAV, SÜRKOOP, Sığacık Tarım İlçe Müdürlüğü, Jüri üyelerimiz ve yarışmacılarımızın katılımıyla 10 Eylül'de İzmir'de gerçekleştirdik.

4-6 Ekim'de Malaga (İspanya)'da düzenlenen Proje Kapanış Toplantısı'na katılarak deneyimlerimizi Akdeniz ülkeleri ile paylaştık.

© Emirhan Karamuk

HASSAS TÜRLERLE İLGİLİ BİLGİ BOŞLUĞUNU DOLDURMA

Akdeniz'deki öncelikli alanlarda küçük ölçekli balıkçılık faaliyetlerinden etkilenen hassas türler (deniz memelileri, deniz kuşları, deniz kaplumbağaları ve kıvrıkdaklılar) hakkında bilgi boşluklarını doldurma amaçlı alt proje MAVA Türler Stratejisi-UNEP SPA/RAC (Özel Koruma Alanları Bölgesel Faaliyet Merkezi) tarafından desteklendi. Projenin bölgesel ortakları 28-29 Temmuz'da Doğa Derneği evsahipliğinde Orhanlı (İzmir)'de toplanarak eldeki verilerin bölgesel ve ulusal ölçekteki çalışmalara destek olması, ilgi gruplarının bilgilendirilmesine katkıda bulunması amacıyla deneyim paylaşımında bulundular.

TURNALAR HEP UÇSUN

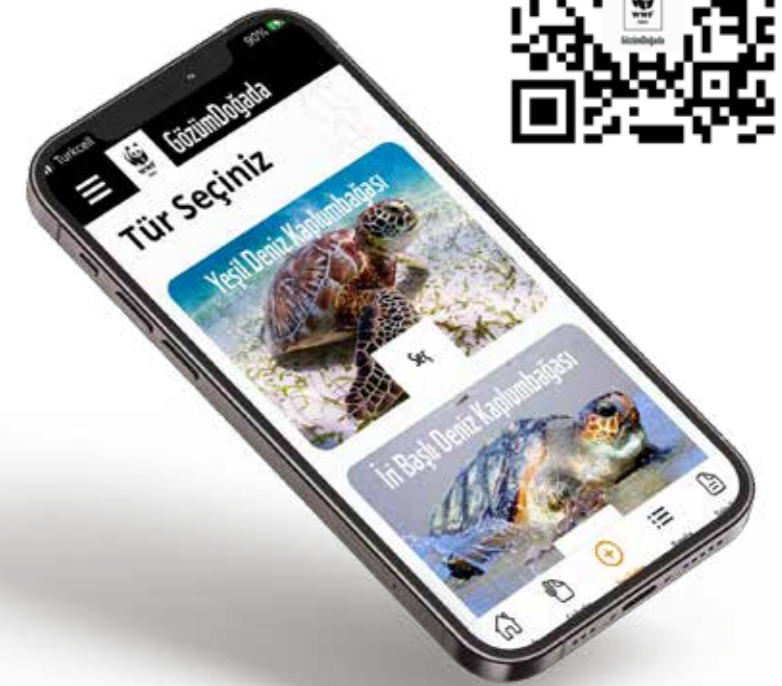
2013'de Brisa'nın desteği ile başlayan ve halen devam eden "Turnalar Hep Uçsun" Projesi kapsamında farkındalık oluşturma çalışmaları devam ediyor. 2022'de Tarım ve Orman Bakanlığı 7. Bölge Müdürlüğü işbirliğiyle bölgede görev yapan av koruma memurlarına yönelik turna sayım eğitimi verildi.

© Nilüfer Araç

MOBİL UYGULAMA İLE VATANDAŞ BİLİMİ

Yaban hayatının vatandaş bilimi katkısı ve teknoloji kullanımıyla daha etkin izlenebilmesi için "Gözüm Doğada" isimli tür izleme mobil uygulama çalışmalarını ve testlerini konunun uzmanlarıyla tamamladık. Uygulama, Android ve iOS işletim sistemine sahip telefonlarda kullanıma açıldı. "Gözüm Doğada" uygulaması ile gönüllü doğa gözlemcileri ilk aşamada akbaba, yunus, deniz kaplumbağası, turna türleri ile ilgili gözlem bilgilerini kayıt altına alabilecekler. 2023'te köpek balıkları ve mersin balıkları ile ilgili modüller uygulamaya eklenecek. Uygulama için hazırlanan barkod ile kullanıcılar telefonlarına uygulamayı kolaylıkla yükleyebilecek.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

DAHA AZ SERA GAZI DAHA
SÜRDÜRÜLEBİLİR YAŞAM

2022

Gezegemizin geçirdiği en sıcak 6. yıl olan 2022'nin ardından son 10 yılda toplam 8 rekor sıcak yıl kayda geçmiş oldu.

1,5°C

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin bu yıl açıklanan 6. Sentez Raporu'ndaki veriler iklim krizini durdurabilmek için kritik eşik olarak görülen 1,5°C hedefini tutturabilmemiz için karbondioksit emisyonlarının 2030 yılına kadar %48, 2035 yılına kadar ise % 65 oranında azaltılması gerektiğine işaret ediyor.

%33

Geçtiğimiz yıl Paris Anlaşması'na taraf olan Türkiye 2030 yılına yönelik yeni iklim hedefini açıkladı. Sera gazı emisyonlarını 690 milyon ton CO₂e düzeyinde sınırlamayı öngören bu hedef 2020 yılı seviyesinden %33 daha yüksek. 2053 net sıfır vizyonumuza ulaşabilmek için hedeflerimizi acilen gözden geçirmeliyiz.

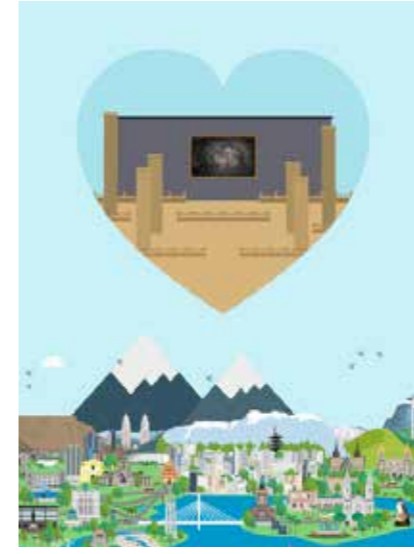
2053'TE NET SIFIR EMİSYON İMKANSIZ DEĞİL, ACİL!

Paris Anlaşması'na taraf ülkeler, küresel sıcaklık artışını 1,5 derece ile sınırlamayı mümkün kılmak için ulusal katkı beyanlarını iyileştirme konusunda anlaştı. Mısır'da gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler İklim Zirvesi 27. Taraflar Konferansı'nda (COP27), güncellediği iklim hedefini açıklayan Türkiye de emisyonlarını 2030 yılı için referans senaryoya göre %41 azaltmayı öngörüyor. Bu değer, önceki hedef olan %21 azaltıma nazaran görece bir iyileşme olsa da, "artıştan azaltım" öngörmesi nedeniyle aslında emisyonların bugüne kıyasla yaklaşık %30 oranında artması anlamına geliyor.

İklim alanında faaliyet gösteren 16 sivil toplum ve düşünce kuruluşu ile birlikte, COP27 öncesinde Türkiye'nin güçlü bir 2030 iklim hedefi vermesi yönünde ortak bir çağrıda bulunarak 2030'a dek %35 mutlak azaltımın mümkün olduğu, köklü değişikliklere gidilmeden uygulanabilecek somut sektörel azaltım önerilerimiz eşliğinde ortaya koyduk. COP27 sırasında WWF pavyonunda düzenlediğimiz G20 ülkelerinin güncellenen iklim hedefleri odağındaki yan etkinlikte Türkiye'nin hedefini değerlendirdik. 2053'te net sıfır vizyonuna gerçekçi, planlı, adil ve daha az maliyetli bir şekilde ulaşabilmek için bilimin ışığında çalışmayı sürdüreceğiz.

TEK DÜNYA KENTLERİ YARIŞMASI'NIN ULUSAL ŞAMPİYONU: İZMİR

WWF'nin iklim kriziyle mücadelede iddialı adımlar atan kentleri öne çıkarmayı amaçlayan, kentlerin iklim hedeflerinin 1,5 derece hedefiyle uyumu, eylem planlarının ölçülebilirliği ve kapsayıcılığı bakımından değerlendirildiği Tek Dünya Kentleri Yarışması'nın 2021-2022 ulusal şampiyonu İzmir oldu. 2018 yılındaki başarısının ardından ikinci kez ulusal şampiyon olan İzmir, bilim temelli iklim hedefleri, sera gazı emisyonlarını azaltmaya ve iklim krizinin etkilerine uyum sağlamaya yönelik somut ve kanıta dayalı eylemleriyle öne çıkarken kent çevresinde sürdürülebilir tarımı destekleme planıyla da dikkat çekti.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK UYGULAMALARIYLA EN SEVİLEN KENT: GAZİANTEP

Tek Dünya Kentleri Yarışması'nda İstanbul ve İzmir'le birlikte üç ulusal finalistten biri olma başarısını göstererek Kentimi Seviyorum Kampanyası'na katılmaya hak kazanan Gaziantep, sosyal medya üzerinden yaptığı paylaşımlar ve topladığı oylar neticesinde 27 ülkeden 63 şehrin katıldığı yarışmada Avrupa, Afrika ve Batı Asya Bölgesi'nin "en sevilen şehri" unvanını elde etti.

Küresel çapta 1,29 milyon oy ve 116 bin geri bildirim toplanan Kentimi Seviyorum Kampanyası kapsamında 3,8 milyon etkileşim gerçekleşirken 447 milyon hesaba erişim sağlandı. Kentler kampanyaları sayesinde bir yandan kentlerinde uygulanan çalışmaları tanıtırken diğer yandan kent sakinlerinin öneri ve geri bildirimlerini topladı.

ŞİRKETLER İÇİN BİLİM TEMELLİ İKLİM HEDEFLERİ

Özel sektörün dönüşümü olmadan iklim değişikliğini 1,5 derece ile sınırlayabilmek mümkün değil. Bu nedenle, şirketler için bir pusula işlevi görerek değer zinciri boyunca emisyon azaltım hedeflerinin bilimsel şekilde belirlenmesine katkı sunan Bilim Temelli Hedefler girişimi (Science-based Targets initiative - SBTi), dünya çapında şirketler tarafından hızla artan ölçekte benimsenmekte.

Küreselde WWF'nin kurucu ortakları arasında yer aldığı girişimin Türkiye özel sektöründe kurumsal sera gazı emisyonlarının azaltılmasında bir referans noktası olarak anlaşılması, benimsenmesi ve yaygınlaşması amacıyla WWF-Türkiye, TÜSİAD ve Global Compact Türkiye işbirliği ve CDP desteği ile bir webinar serisi başlattık.

Kapasitesini geliştirmek isteyen herkese açık, bedelsiz webinarlar sayesinde 300'ü aşkın kurumdan 800 katılımcıya uzmanları ve uygulayıcıları doğrudan dinleme fırsatı sunduk.

İKLİM ÇÖZÜMLERİNE ODAKLANAN SOSYAL GİRİŞİMLER

HSBC Türkiye tarafından Hackquarters ve WWF-Türkiye ortaklığında yürütülen Sürdürülebilir Büyüme Programı'nın üçüncü yılında, destek olduğumuz sosyal girişimlerin sayısı 20'ye ulaştı.

Döngüsel ekonomiden enerjide dönüşüme çok sayıda farklı alanda yenilikçi çözümü bu programa dahil ettik.

Yüksek etkili ve ölçeklendirilebilen girişimler için iklim değişikliğiyle mücadele ve doğa temelli çözümler alanında eğitim ve mentörlük desteği sunduk.

WWF ağı sayesinde girişimcilerin küresel ölçekte iyi örneklerle buluşturulmasına aracılık ettik.

KÖMÜRÜN GERÇEK FATURASI

Dünya genelinde iklim değişikliğiyle mücadelede küresel ısıtma ve kirlilik faktörü en yüksek fosil yakıt olan kömürden çıkışa yönelik adımlar hız kazanmış durumda. Türkiye ise kömürden çıkmak bir yana, elektrik üretiminde kömür kullanımına yönelik yeni maden ve santral yatırımları planlıyor. Söz konusu kömür santrali ve maden işletmesi projelerinden birinin de Afyonkarahisar'ın Dinar ilçesinde kurulması planlanıyor. Üstelik bölgede ülkemizin en büyük ve verimli tarım arazilerinden Büyük Menderes Havzası'nı besleyen ve Nitelikli Doğa Koruma Alanı statüsündeki Karakuyu Sazlıkları yer alıyor. Dinar'da planlanan yatırımın ekolojik ve ekonomik boyutlarını ele alan iki rapor ile kömürün gerçek faturasını ortaya koyduk.

Sürdürülebilir Ekonomi ve Finans Araştırmaları Derneği (SEFİA) ile hazırladığımız “Çelişkiyi Aşmak: Türkiye'nin Yeşil Devrimi ve Yeni Kömür Yatırım Planları” başlıklı çalışmada, bölgede yerli kömürle çalışacak 500 MW güce sahip bir termik santralin ekonomik fizibilitesi ve kamu bütçesine maliyeti analiz edildi. İyimsen öngörülerle dahi kâr edebilmesi için 18 yıl gerektiren işletme, neden olacağı karbon fiyatı, sağlık maliyeti ve tarımsal üretim kaybı da dikkate alındığında kamu maliyesine 642 milyon ila 1,4 milyar Euro yük getirecek. Santralin net sıfır hedefine uyumlu tek alternatif olan %90 karbon yakalama teknolojisi ile hayata geçirilmesi durumunda ise 30 yıllık işletme ömrü sonunda 230 milyon Euro zarar edilecek.

ODTÜ Biyoloji Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. C. Can Bilgin tarafından hazırlanan “Dinar'ın Doğal Varlığı ve Kömür Tehdidi: Bölgede Planlanan Kömür Madeni ve Termik Santralin Olası Etkileri” başlıklı raporumuz, kömürün biyolojik çeşitlilik ve ekosistem hizmetleri üzerinde neden olabileceği baskıya dikkat çekiyor. Bulgular, 138 farklı kuş türünü barındıran ve sağladığı ekosistem hizmetleri ile bölgeye yılda 5,7 milyon Euro'dan fazla katkısı bulunan Karakuyu Sazlıkları sulak alanının, kömür işletmeleri kaynaklı kirlilik ve su kullanımı baskısına dayanmasının mümkün olmayacağını gösteriyor. Dinar örneği üzerinden yürüttüğümüz çalışmalar, yerli kaynaklardan dahi olsa kömürden elektrik üretiminin ekonomik olmadığını açıkça göstermenin yanı sıra feda edilecek doğal varlığın değerinin, elde edilecek kazanımdan çok daha yüksek olduğunu ortaya koyuyor.

KÖMÜR BÖLGELERİNİN ADİL DÖNÜŞÜMÜ İÇİN YOL HARİTASI

Paris Anlaşması'nı onaylamasının ardından 2053'te net sıfır olma vizyonu açıklayan Türkiye'nin kömürden kademeli çıkışının elzem olduğu kabul görünürken, bu sistemsal dönüşümün amacına hizmet edebilmesi için aynı zamanda adil olması gerekiyor. WWF-Türkiye olarak akademisyenler ve bağımsız araştırmacılar tarafından S360 Sürdürülebilirlik Hizmetleri'nin katkısıyla hazırlanan çalışmamızda, enerji sektörünün adil dönüşümü için bir yol haritası önerdik. “Net Sıfıra Giden Yolda Adil Dönüşüm için Yol Haritası” başlıklı raporumuzla, ulusal ölçekte net sıfır yol haritası ve bunun bir parçası olarak kömürden çıkış stratejisi ile kömür bölgelerinde adil geçişin birbirleriyle bağlantılı şekilde planlanması ve uygulanması gerektiğine dikkat çekiyoruz. Türkiye'nin kömürden çıkış sürecini bölgesel koşulları dikkate alarak, kapsayıcı ve katılımcı bir biçimde planlaması gerektiğini vurguladığımız çalışma enerji ve tarım sektörlerine yapılacak yeşil yatırımların hem daha az sera gazı emisyonuna neden olacağını hem de geçiş sürecinde ve sonrasında daha fazla istihdam olanağı sağlayacağı gösteriyor.

ORMANLAR

DAHA YEŞİL BİR DÜNYA İÇİN

 %90

Orman yangınlarının %90'ından fazlası insan kaynaklı ancak bunların yarısının arkasında yatan sebepler bilinmiyor

 5798

Son 10 yıldaki orman yangınları incelendiğinde en çok yangın çıkan ayın 5.798 yangınla Ağustos ayı olduğu, onu 4.885 yangınla Temmuz ayının izlediği, üçüncü sırada ise 4.831 yangınla Eylül ayının yer aldığı görülüyor

 V. Dönem

Türkiye'nin Canı Küçük Destek Programı V. döneminde orman yangınları temasına odaklanıyor

 2023
Sonu

Programa 2023 sonuna dek başvuru yapılabilir

AKDENİZ BÖLGESİ'NDEKİ BÜYÜK ORMAN YANGINLARININ EKOLOJİK VE SOSYO-EKONOMİK ETKİLERİ

2021 yazında ülkemizde yaşanan tarihi orman yangınlarının ardından Natura Doğa ve Kültür Koruma Derneği'nden bir grup akademisyenin işbirliği ile "Akdeniz Bölgesi'ndeki Büyük Orman Yangınlarının Ekolojik ve Sosyo-Ekonomik Etkileri" raporunu hazırlayarak 21 Mart Dünya Ormancılık Günü'nde kamuoyuna duyurduk. Rapor değişen iklimsel ve toplumsal koşullara bağlı olarak ölçeği, şiddeti ve sıklığı artan yangınlara yönelik yaklaşımlarımızı, güncel gerçekler ışığında hızla gözden geçirerek geliştirmemiz, önleyici tedbirler almamız ve hazırlıklı olmamız gerektiğine dikkat çekiyor.

Raporda göre yangın öncesi, sırası ve sonrasında yönelik sunulan önerilerden bazıları:

- Erken uyarı ve hızlı müdahaleyi kolaylaştıracak teknolojik uygulamaların ve yenilikçi çözümlerin geliştirilmesi,
- Yangın riskinin yüksek olduğu ziraat-orman, iskân-orman arakesitlerinde yanıcı madde azaltma, tampon bölge oluşturma, çöp temizleme, yangına dirençli bitkilendirme çalışmaları,
- Orman yangınlarıyla mücadele için su kaynaklarının korunmasına ve yeterli miktar ve kapasitede su rezervlerinin oluşturulmasına yönelik faaliyetler,
- Riskli bölgelerde insansız hava araçları ile yaz aylarında düzenli hava kontrollerinin gerçekleştirilmesi,
- Yangın risklerine karşı, yerel, sivil yangın gözetim, istihbarat ve acil müdahale sistemlerinin / ağlarının geliştirilmesi,
- Coğrafyamıza ve ulusal koşullarımıza uygun, yüksek kapasiteli ve etkin

- çalışan yangın uçağı, helikopter, hava aracı ve yangın söndürme filosunun oluşturulması,
- Doğal gençleştirmeye konu olacak sahalanın belirlenmesi; alanın doğal süreç içinde kendini yenileyebilmesi için gerekli koşulların sağlanması,
- Yaban hayatının barınabilmesi ve habitatların sürdürülebilirliği için yeterli miktarda ağacın yanmış da olsa sahada bırakılması,
- Öncelikle doğal rejenerasyonun esas yöntem olarak kabul edilmesi, yeterli tohum kaynağının olmadığı sahalarda doğal gençleştirmenin tohum takviyesi ile desteklenmesi,
- Makilik alanların yeniden makiye dönüşebilecek şekilde restore edilmesi,
- Erozyon riskinin yüksek olduğu alanlarda erozyon kontrol tedbirlerinin alınması.

AFETLERE HAZIRLIK VE DOĞA İNSAN İLİŞKİSİ

WWF-Türkiye olarak, ormanlarımızın yerel halkın öncülüğünde korunması gereğinden hareketle yangın riski yüksek bölgelerde yerel toplulukların yangınlara hazır olmasına destek olarak köylerin ve mahallelerin orman ile ilişkisini yeniden güçlendirilmesini amaçlıyoruz. Bu doğrultudaki çalışmalara yerel halkın görüş ve ihtiyaçlarını anlamaya yönelik sosyo-ekolojik çalışmalarla başladık. Muğla bölgesinde, yangına hazırlık ve sosyal sermaye ölçümü için 15 köyde gerçekleştirdiğimiz 300'den fazla anketten çıkan ilk sonuçlar yöre halkının en çok yangına hazırlık konusunda desteğe ihtiyacı olduğu yönünde. Yangınların olumsuz etkisini azaltmak için sivil toplumun yerel topluluklara sunacağı destek ile köylerdeki kapasitenin güçlendirilmesi ve ilgili kamu kurumlarıyla işbirliğinin geliştirilmesi en etkili yöntemler olarak öne çıkıyor. Araştırmaların sonuçları ışığında yerel toplulukların yangına daha hazır olmaları ve bütüncül yangın yönetimi

konusunda ilgili kurumlar arasında eşgüdümün artırılması için çalışıyoruz. Araştırmada ön plana çıkan bulgular:

- Bölge insanının yangın öncesi hazırlık ve yangın önleme konusunda bilgiye ve uygulama için desteğe ihtiyacı var.
- Kırsal kesimde yaş ortalamasının yüksekliği sebebiyle özellikle ileri dönemlerde bölge daha da korunmasız hale gelebilir.
- Yerel halk, tırmık (yangına karadan müdahale) ekibiyle bölgelerindeki yangınla müdahaleye katılmak istiyor fakat izin sorunu ve yeni nesilde tecrübe eksikliği var.
- Emniyet şeritleri yetersiz ve bakımsız kalabiliyor.
- Bölge halkının güvenliği için yangın alanlarından uzak tutulması, en küçük yangının bile büyümesinin önünü açabiliyor.

"TÜRKİYE'NİN CANI YANMASIN" DIYE YERELE DESTEK

WWF-Türkiye olarak geçtiğimiz dört dönemde yerel sivil toplum kuruluşlarının biyolojik çeşitlilik odaklı projelerini desteklediğimiz Türkiye'nin Canı Destek Programı, 2021 yazında yaşanan tarihi orman yangınlarının ardından V. Dönemde odağına orman yangınlarını aldı.

Doğal hayata ve insanımıza büyük zarar veren orman yangını riskini azaltmak ve olası yangınlara karşı daha hazırlıklı olmak için Garanti BBVA'nın ana sponsorluğu ile başlatılan Türkiye'nin Canı Yanmasın Destek Programı ile ulusal ve yerel oluşumlara orman yangınları için önleyici aynı zamanda, yangın öncesinde, sırasında ve sonrasında gerçekleştirilecek iyileştirici çalışmalara destek veriliyor. 2023 sonuna kadar yıl boyunca başvuruya açık olacak

destek programına 500 bin TL'ye kadar proje başvurusu yapılabilir.

Program kapsamında destek almaya hak kazanan ilk projeler Türkiye Ormancılar Derneği'nin "Orman Yangınlarına Dirençli Yerleşimler", Türetici Ekonomisi Derneği'nin "Yangına Dirençli Üretim Modelleri -Faz 1 Öğrenme ve Yaygınlaştırma" ve NATURA Doğa ve Kültür Koruma Derneği'nin "Karakulakların Canı Yanmasın!" projeleri oldu.

EĞİTİM

DOĞA ÖNCÜLERİ YETİŞTİRİYORUZ

2021-2022 eğitim öğretim yılında WWF-Türkiye eğitimleriyle, 650 okulda 10 bin çocuğa doğa bilinci aşıladık

Amacımız, tüm ortaokul ve lise öğrencilerinin, kulüp çalışmalarıyla doğa için olumlu etki yaratacak projeler yazıp yürütmesi ve doğa bilinci gelişmiş bir nesil yetişmesi

Hedefimiz, öğrencilerin doğa, çevre ve sürdürülebilir kalkınma konularında, ezberci yaklaşımdan çıkıp uygulamalı projelerle deneyim kazanması

Doğa ve çevre duyarlılığı gelişmiş gençler hem kendi hem de çevresindekilerin hayatlarını dönüştürebilir

DOĞA ÖNCÜLERİ GENÇLİK PROGRAMI

2017'den bu yana devam eden Doğa Öncüleri Gençlik Programı'mıza dahil olan öğrenciler, uzmanlar ve öğretmenler mentörlüğünde 'Yaban Hayatı Korucuları', 'Su Melekleri', 'Plastik Avcıları', 'Gıda Savaşçıları' ve 'Karbon Tutucuları' başlıkları altında yenilikçi ve dönüştürücü projeler üretiyor. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı'nın desteği ile yürütülen programda bugüne kadar toplam 2000 okul ve 20 bin öğrenciye ulaşıldı.

Afyonkarahisar, Antalya, Artvin, Adana, Bursa, İstanbul, İzmir, Denizli, Diyarbakır, Edirne, Erzurum, Eskişehir, Kastamonu, Kayseri, Mersin, Nevşehir, Samsun, Şanlıurfa, Şırnak, Hatay, Kars, Van, Çanakkale (Gökçeada) illerindeki okullarda yürütülen programın etki alanı 2022-2023 Eğitim Öğretim Dönemi'nde QNB Finansbank desteğiyle Erzincan, Nevşehir, Rize, Hatay, Gaziantep, Tekirdağ, Kastamonu, Mersin, İstanbul ve İzmir illerindeki formatör öğretmenlerimizi kapsayacak şekilde genişledi. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından görevlendirilen

ortaokul öğretmenlerine, kendi illerindeki formatör öğretmenler tarafından, Sürdürülebilir Gıda ve Gıda Atıkları, Tatlı Su ve Denizler, Biyoçeşitlilik, Yaban Hayatı ve Doğa, Plastikler ve İklim ve Enerji başlıklarında eğitim verildi ve uygulamalı atölyeler gerçekleştirildi. Eş zamanlı olarak, Türkiye genelinde programa katılan gönüllü öğretmenlere de WWF-Türkiye uzmanları desteğiyle aynı alanlarda eğitim ve uygulamalı atölyeler verildi.

Mayıs ayında akran oylamasıyla 5 ortaokul ve 5 lise olmak üzere en başarılı projeler seçildi. Seçilen projelerin sahipleri Çevre Haftası etkinlikleri kapsamında Haziran ayında Ankara'da bir araya gelerek T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'dan sertifikalarını aldı.

İstek Antalya Lara Anadolu ve Fen Lisesi, Meşe Ağacı Kabuklu ve Selülozlu Biyoplastik Film Sentezi projesiyle 3 Haziran tarihinde düzenlenen WWF Global Youth Conference'a katılarak ülkemizi temsil etti.

ÖRNEK PROJELER:

- Meşe palumudu kabuğu atıklarından plastik elde edilmesi
- Yeni yazılan oyun koduyla öğrencilerin eğlenceli şekilde atık sınıflandırma ve ayrıştırma becerilerini geliştirmesi
- Evcil kuş gübresi ve solucan gübresi ile düşük maliyetli gübre üretimi ve sera ortamında ve aquaponik tarım uygulayarak sebze yetiştirilmesi
- Gököy Kovalık Sulak Alanı'nın ekolojik önemine dikkat çekmek için işbirliği kurulması, orman yangınlarının doğrudan ve dolaylı sebepleri hakkında çevreyi bilinçlendirmek ve duyarlılık kazandırmak için çalışmalar yürütülmesi
- Yağmur suyunun çeşitli parametreler bakımından test edilerek depolanmasını sağlamak için IoT tabanlı otomatik bir yağmur suyu hasat sistemi geliştirilmesi
- Su semenderleri, akbalar gibi yaban hayatının önemli parçası olan türlerin karşı karşıya oldukları ekolojik ve kültürel tehditler konusunda farkındalık yaratılması
- Suyu Farket projesiyle kuraklığa dikkat çekerken, su tasarrufuna yönelik uygulamaların hayata geçirilmesi.

GÖNÜLLÜ
PROGRAMI

GÖNÜLLÜLÜK PROGRAMI

Vakfımızın misyonunun ve mesajlarının daha geniş katılımlı bir kitle ile birlikte yaygınlaştırılması ve etkisinin artırılması, toplumda doğa ve çevre konularında aktif vatandaşlık bilincinin yerleşmesini amaç edinen Gönüllülük Programımızın hazırlıkları başladı. Derinlemesine görüşmeler ile vakfımızın gönüllü ihtiyaçları belirlendi. Halihazırda Genç Panda staj programı, deniz kaplumbağaları koruma çalışmaları gönüllüleri gibi farklı başlıklarda yürüten gönüllü faaliyetlerimizi tek çatı altında toplayacak Gönüllülük Programı Stratejisi oluşturuldu.

WWF-TÜRKİYE AKADEMİ ÇALIŞMALARINA BAŞLADI

Eğitim Programlarımız kapsamında, yetişkinler ve çocuklara yönelik atölyeler ve dijital içerikleri hayata geçirme hedefiyle WWF-Türkiye Akademi Programı çalışmalarına başladı. Bu kapsamda WWF International PandaLabs İnovasyon ekibi desteğiyle yeni dönem atölye içerikleri üzerinde çalışmalar tamamlandı. İlk etapta doğal alanlarda yetişkin ve çocuklara yönelik böcek, otsu bitkiler, kuş, mantar, permakültür, doğada yaşam ve oryantiring atölyeleri gerçekleştirilmesi planlanıyor. WWF-Türkiye Akademi doğayla ilgili konularda bilgilendirici ve yönlendirici, doğayla uyumlu ve sürdürülebilir yaşam tarzına ve iş yapış şekillerine yönlendiren, doğa adına sorumluluk alan aktif vatandaşlığı teşvik edici, erişilebilir ve etkin bir doğa akademisi olmak üzere tasarlandı. Akademi, ilk yılında İsmek, Türk Eğitim Derneği, TOG Vakfı, Adalar Vakfı gibi paydaşlarla eğitimlerimizin daha geniş gruplara ulaşmasını sağladı.

WWF'in (Dünya Doğayı Koruma Vakfı) iklim krizi ve doğa kayıplarına dikkat çekmek için 2007'den bu yana her yıl Mart ayının son Cumartesi akşamı dünya genelinde milyonlarca insanın katılımıyla sürdürdüğü küresel etkinlik Dünya Saati, "İklim için Dünya Saati, Dönüşüm Saati" temasıyla düzenlendi.

Türkiye'de Fatih Sultan Mehmet Köprüsü, Ortaköy Büyük Mecidiye Camii, Truva Atı gibi anıt ve eserlerin yanı sıra çok sayıda kurum ve belediyenin ışıkları 26 Mart Cumartesi akşamı, 20.30 - 21.30 saatleri arasında, bir saatliğine dönüşüm için kapatıldı.

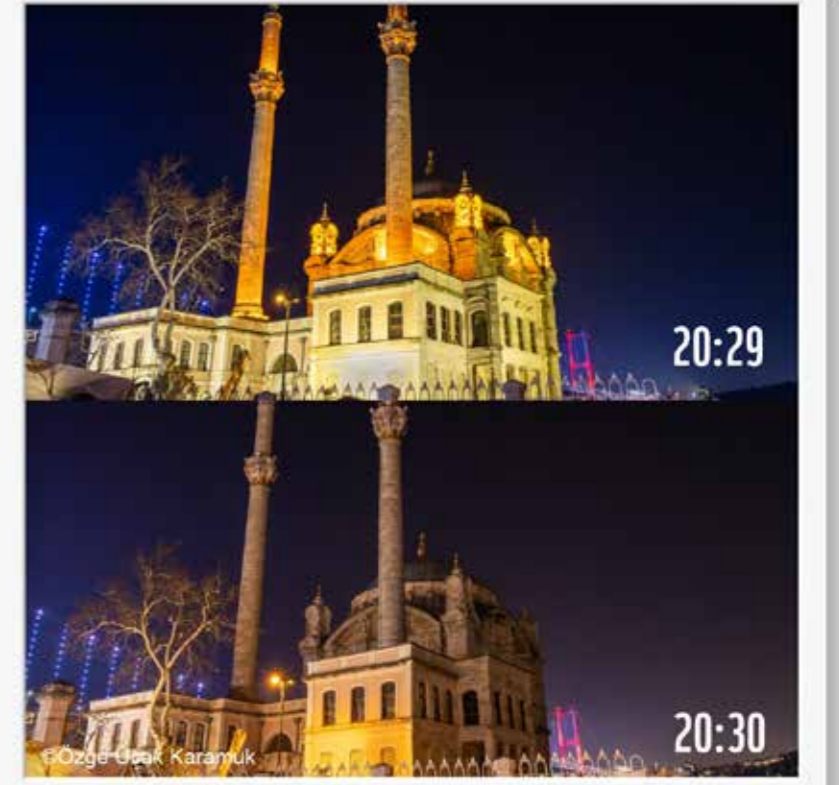
Ülkemizde WWF-Türkiye'nin (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) öncülük ettiği etkinliğin katılımcıları "Dünya Saati, Dönüşüm Saati" diyerek, dünyanın her yerinden milyonlarca insanla birlikte gezegenin sesi oldu.

Panasonic Life Solutions Türkiye ve Garanti BBVA'nın ana sponsorluğunda düzenlenen Dünya Saati'ne bireyler desteklerini www.dunyasaaati.org adresi üzerinden gösterdi. İklim krizi ile mücadele için geleceği birlikte aydınlatma çağrısında bulunan sitenin blog bölümünde bu çağrı doğrultusunda yol gösterici güncel yazılar bir araya getirildi.

WWF-Türkiye'nin Instagram hesabından WWF-Türkiye İletişim Grup Müdürü Dr. Neyran Akyıldız'ın moderatörlüğünde gerçekleşen canlı yayında Yekta Kopan, MaNga, Zeynep Tuğçe Bayat, Cansel Elçin ve Defne Ongun Müminoğlu gibi çalışmalarında doğa ve insanın geleceğini gözetken ünlü konukların katılımı ile iklim krizine dikkat çekilen söyleşiler yapıldı.

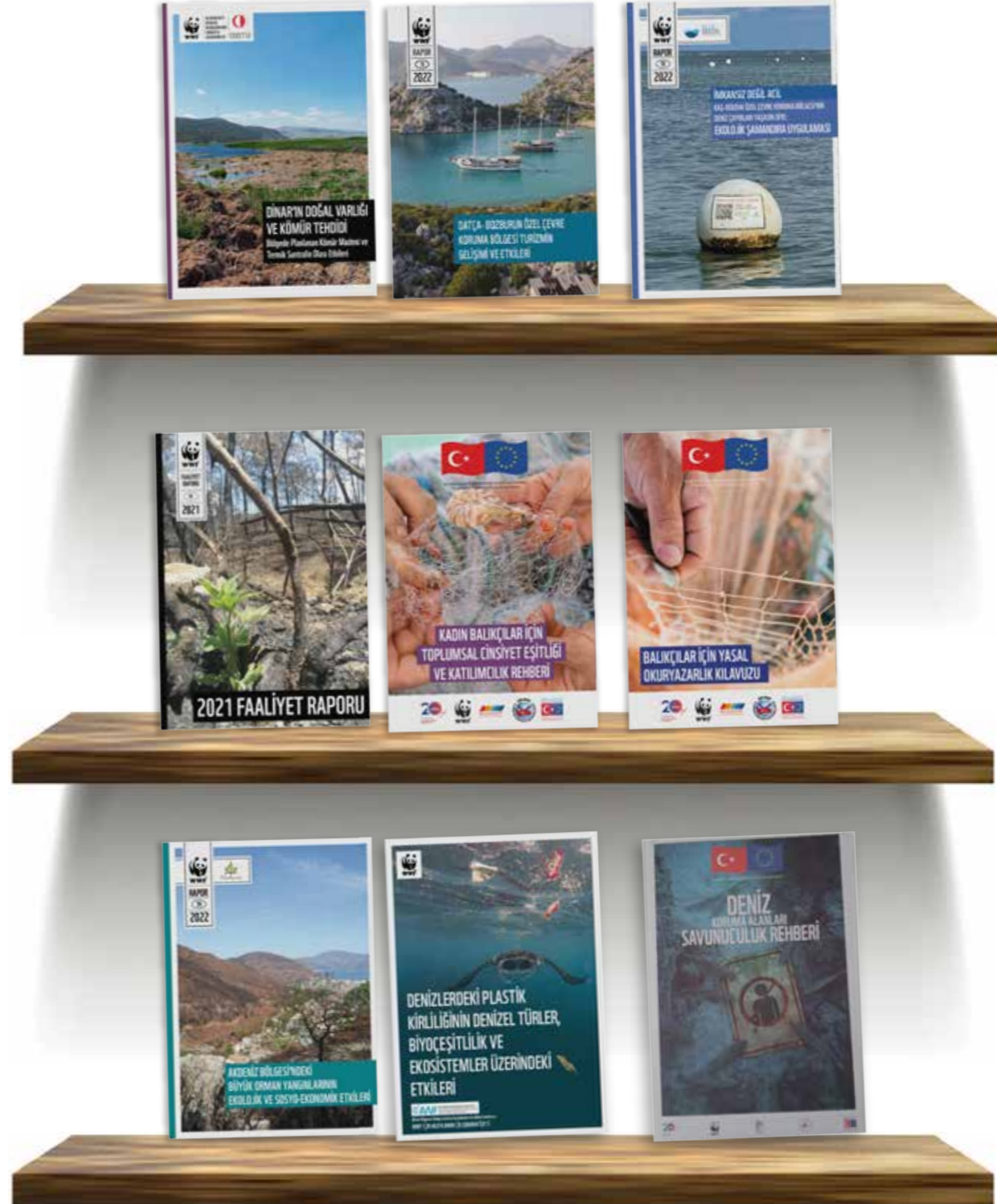
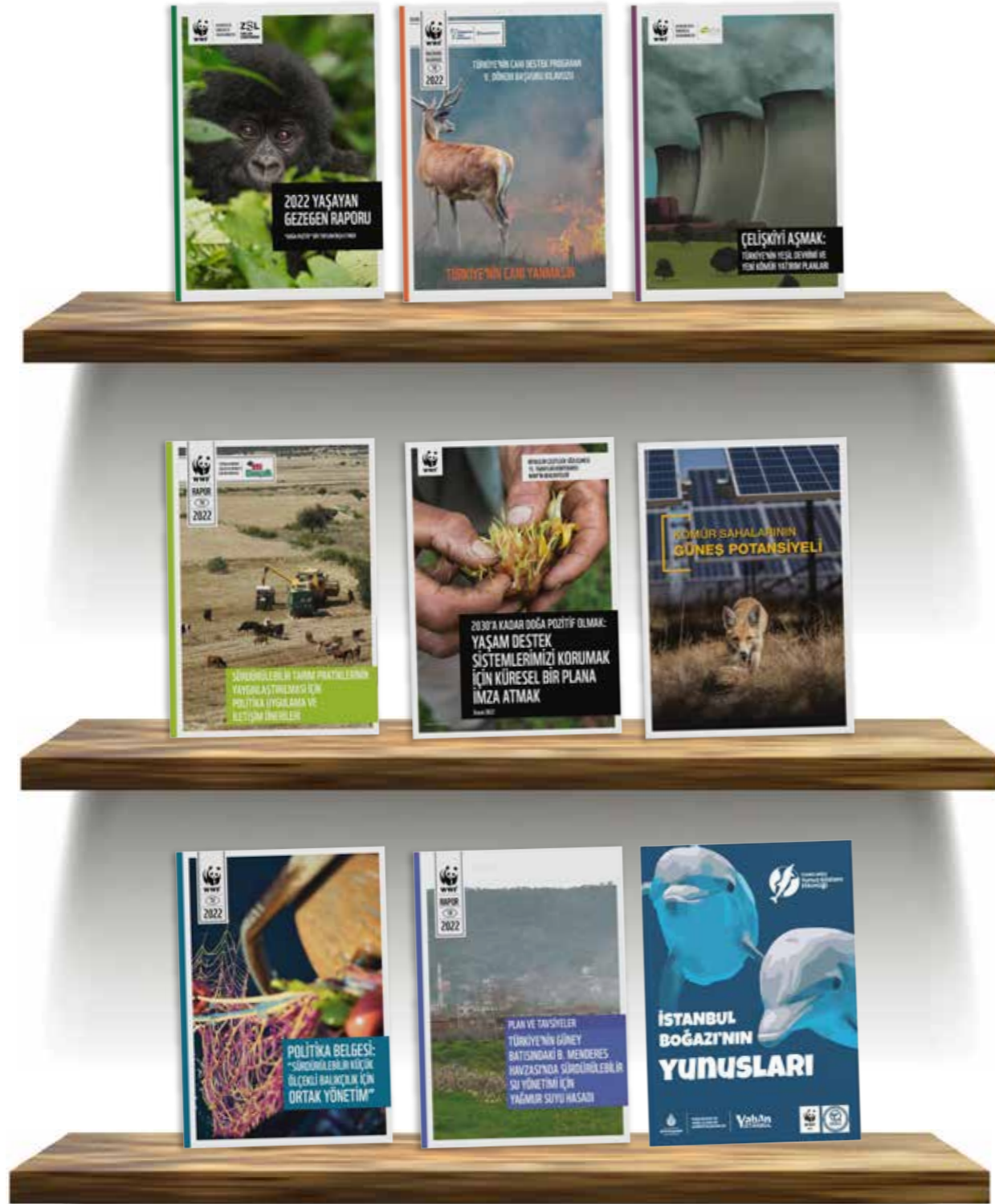
Aralarında Burak Deniz, Kenan Doğulu, Melis Alphan, Özge Özacar, Armağan Portakal, Dilara Koçak, Meriç Aral, Türkü Turan gibi isimlerin de olduğu 40'a yakın ünlü; Çanakkale Belediyesi, Beşiktaş Belediyesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Eskişehir Büyükşehir Belediyesi, Bodrum Belediyesi gibi birçok belediye ve Türkiye Belediyeler Birliği Dünya Saati'ne destek verdi.

WWF-Türkiye'nin tüm sosyal medya hesaplarından yapılan paylaşımlar ile 2 milyon 232 bin 790; Instagram ve Twitter'da kurum, belediye ve ünlü paylaşımları ile de toplamda 26 milyona yakın erişim sağlandı.

Bilimle Daha Güçlüyüz

YAYINLAR

BİRLİKTE DAHA GÜÇLÜYÜZ

TEŞEKKÜRLER

WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) olarak doğa ve insanın uyum içinde yaşadığı bir dünya için siz değerli destekçilerimizden güç alarak faaliyetlerimize devam ediyor, doğa koruma çalışmalarında 50.yılıma adım adım yaklaşıyoruz. Sayıları 100.000 bine yaklaşan destekçilerimizle her geçen gün büyüyen bir aile olarak ülkemizin doğal yaşam alanlarını, canlı türlerini, havasını, suyunu, denizini, toprağını koruyarak, insanın doğadaki ayak izini azaltmak amacıyla çıktığımız bu yolda emin adımlarla ilerliyoruz.

Sahip olduğumuz tek evin dünyamız olduğunu bir kez daha fark ettiğimiz 2022 yılını geride bıraktık. 45 yılı aşkın süredir doğa ve insanın uyum içinde yaşadığı bir dünya için yürüttüğümüz çalışmaları 2022 yılında da var gücümüzle sürdürdük. Bu süreçte yanımızda olduğunuz, değerli desteklerinizle gücümüze güç kattığınız için bir kez daha teşekkür ediyoruz.

Yıllardır az çok demeden aylık olarak bağışlarıyla bizlere destek olan düzenli bağışçılarımıza, 2022 yılında zorlu koşullara rağmen desteğini bizden esirgemeyen ve Panda Ailesi'ne katılan 3 binden fazla yeni düzenli bağışçımıza gönülden teşekkür ederiz. Tehlike altındaki türlere dikkat çekmek için yürüttüğümüz Evlat Edinme Programı'mıza katkı sağlayan, sevginin en doğal haliyle yakınlarını mutlu ederken bize yaşamı armağan eden doğaya da teşekkür etmeyi unutmayan sevgili bağışçılarımıza, en özel günlerinde "Mutlu başlangıcımız doğaya güç versin" diyerek düğün/nikah sertifikalarıyla bize destek olan Mutlu Gün bağışçılarımıza çok teşekkür ederiz.

Mavi Çocuk Şenliği ve Kadıköy Çevre Festivali'nde standımızı ziyaret eden gönüllü ve destekçilerimize, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yaban İstanbul ekibi öncülüğünde gerçekleştirilen kuş gözlemi etkinliği ve doğa koruma sohbetlerinde bizleri yalnız bırakmayan doğa sever dostlarımıza teşekkür ederiz. WWF Yelkenlisi Blue Panda'nın Çeşme ziyareti kapsamında düzenli bağışçılarımızın katılımıyla sahil temizliği ve atık analizi gerçekleştirdik. Tüm katılımcılarımıza ve BluePanda'yı Çeşme'de ziyarete gelerek çalışmalarımızla ilgili bilgi almak isteyen herkese de teşekkür ediyoruz.

2022 yılında yürüttüğümüz Plastik Kirliliğinin Şakası Yok ve Dünya Saati gibi özel kampanyaların yanı sıra avcılık, korunan alanlar, #KömürdenÇıkış2030, #ZeytinimeDokunma gibi birçok farklı alanda başlatılan farkındalık kampanyasında doğa ve insan için yeni bir başlangıçta yanımızda olan, imza veren sevgili destekçilerimize ve gönüllülerimize çok teşekkür ederiz.

Geride bıraktığımız 2022 yılında sizlerin değerli destekleriyle birçok doğa kazanımı elde etmiş olsak da halen uzun ve zorlu bir yolumuz var. Bu meşakkatli yolda yanımızda olduğunuzu bilmek insanın doğayla uyum içinde yaşadığı, sürdürülebilir bir gelecek hayalimizi güçlendiriyor. İyi ki varsınız!

2023 yılında da gezegenimizi birlikte korumaya devam edeceğiz!

WWF-Türkiye Yüz Yüze Ekibi

Doğadan ve insandan yana sürdürülebilir WWF Market ürünlerini tercih ettiğiniz için teşekkür ediyoruz. WWF Market 2022 yılında da onarım kültürünü ve geri dönüşüm faaliyetlerini desteklemek amacıyla Bodrum, İstanbul Upcycle Festivali, Galataport başta olmak üzere 12 farklı lokasyonda atölyeler düzenlendi.

20'den fazla sanatçı, ilustratör ve tasarımcı ile bir araya gelerek onarma ve kişiselleştirme etkinlikleri ile dönüşüm, onarım, ve yaratıcılığı ön plana çıkartan bu atölyelerde geri dönüşümün önemi vurgulandı. Geri dönüşümle hem doğayı hem de kaynaklarımızı koruduğumuza bir kez daha dikkat çekildi.

YEŞİL OFİS DÖNÜŞÜMÜ TAMAMLANDI

Yeşil Ofis programı ile kurumları ve çalışanlarını doğa dostu tercihler yapmaya teşvik ediyor, ofislerin ekolojik ayak izini azaltmayı hedefliyor ve doğal kaynak tüketimi, atık yönetimi, satın alma süreçleri gibi başlıklarda yol haritası çizilmesine katkı sağlıyoruz.

2011 yılından bu yana yürüttüğümüz Yeşil Ofis Programının pandemi sonrası değişen çalışma yaşamı ile birlikte bir ofis programının ötesinde bir Yeşil Dönüşüm programına evrilmesi ve etkisinin artması için süreçlerimizi gözden geçirdik. Ofis dönüşümünün yanı sıra, çalışan dönüşümü ve kurum kültürü dönüşümünü de hedeflediğimiz Yeşil Ofis Programını, 2022 yılı itibarıyla Yeşil Ofis - Yeşil Dönüşüm Programı olarak uygulamaya başladık.

Daha katma değerli bir program sunabilmek için, teknik danışmanlık ve denetim süreçlerini çözüm ortaklarımız ile yürütmeye başladık. Yeşil Ofis programı üyelerimiz ile kurumlarında gerçek bir dönüşümü tetikleme ve çalışanlarını da bu dönüşümün önemli bir parçası haline getirmek amacıyla katılımcı sayısı sınırlaması olmaksızın kurum çalışanlarına yönelik Çevre Yönetimine Giriş, Ofislerde “Yeşil Ofis”

Uygulamaları, Sıfır Atık Eğitimi ve AB Yeşil Mutabakatı gibi 26 adet teknik eğitim içeriğini programa dahil ettik. Kurumların iç iletişim sıklığını artırmaya yönelik yeni içerikler de kapsandı. Program logosu yenilendi. 2022 yılında ING Bank, Anadolu Efes, E-Bebek, Yapı Kredi, Yemek Sepeti, Sahibinden.com, Baymak, Allianz, Coca Cola İçecek, Aksigorta, MUFG Bank ve Pasha Bank programa katılan üyeler arasında yer aldı.

Program kapsamında ayrıca Kurumların Yeşil Dönüşüm adımlarının bir dashboard üzerinden ayrı ayrı incelenebilmesi ve karşılaştırma yapılabilmesi için excel vb. dokümantasyonu kaldırılarak hedef takibinin anlık yapılabilmesini ve anlık raporlamayı sağlayan dijital bir sistem kurulumuna başlandı.

Yeşil Ofis dönüşümünün tamamlanması sürecinde işbirliği içinde olduğumuz kurumlara ve danışmanlarımıza değerli destekleri için teşekkür ediyoruz. Bu zorlu süreçteki destek ve işbirlikleri insanın doğayla uyum içinde yaşadığı, sürdürülebilir bir gelecek hayalimizi güçlendiriyor. 2023 yılında da yeşil ofislerimiz ile doğa dostu tercihler yapmaya devam edeceğiz.

İKİ PROJEMİZE FELİS ÖDÜLÜ

WWF-Türkiye olarak süreçlerini ajansımız Ahtapot ile birlikte yürüttüğümüz 2 kampanyamız ile Felis Ödülleri'ne layık görüldük. Sosyal Sorumluluk ve Sürdürülebilirlik Bölümü'nde, Geri Dönüşüm ve İleri Dönüşüm Kategorisi'ndeki ödülümüzü İsveç İstanbul Başkonsolosluğu iş birliği ile hayata geçirdiğimiz “Tek Hareketle Dönüştür” çalışmamızla; İklim Kriziyle Mücadele Kategorisi'ndeki ödülümüzü ise “Şakası Yok” kampanyamızla kazandık.

SICAK KONULAR

ULUDAĞ
MİLLİ PARK OLARAK
KALMALI!
#KorumazsakKaybederiz

Uludağ'da "Alan Başkanlığı"na Hayır!

ZEYTİN
HAYATTIR
#ZeytinimeDokunma

Zeytinler yine tehlikede!

PLASTİK KİRLİLİĞİNİN ÖNÜNE GEÇMEK
İMKANSIZ DEĞİL!
#KüreselPlastikSözleşmesi

Plastik kirliliğinin önüne geçmek imkansız değil!

Doğal Yaşlı Ormanlarda
Aşırı Kesim!
#KorumazsakKaybederiz

Ankara Nallıhan Orman İşletmesi sınırları içinde yaşlı ağaçların kitle halinde kesilmesi büyük bir infial yarattı.

Erzincan İliç'te
Son Durum
#KorumazsakKaybederiz

Erzincan'ın İliç ilçesinde bulunan Çöpler Altın Madeni'nin siyanürlü solüsyon boruları patladı.

Sel Felaketleri
Nasıl Önlenebilir?
#İmkansızDeğilAcil

Türkiye, Batı Karadeniz'den gelen sel haberleriyle sarsıldı.

Dünya Nüfusu 8 Milyar!
#İmkansızDeğilAcil

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu, Dünya nüfusunun 8 milyara ulaştığını açıkladı.

Türkiye'nin yeni iklim hedefi
emisonları azaltmak yerine artırıyor!
#KorumazsakKaybederiz

Türkiye'nin yeni iklim hedefi, emisyonları azaltmak yerine artırıyor!

BOĞAZ'DA
NELER OLUYOR?
#KorumazsakKaybederiz

İstanbul Boğazı'nda Neler Oluyor?

DAHA FAZLA
CANIMIZ YANMASIN!
#KorumazsakKaybederiz

Marmaris'te orman yangını devam ediyor. Yangınla yılmadan mücadele eden ekiplere şükranlarımızı sunuyoruz.

SALDA GÖLÜ'NDE
NELER OLUYOR?
#KorumazsakKaybederiz

Salda Gölü'nde neler oluyor?
#KorumazsakKaybederiz

KAŞ'I
#KorumazsakKaybederiz

Kaş'ı korumak #BirlikteMümkün!

Kazalar "kader" değil!
Kömürden çıkış
#BirlikteMümkün
#KÖMÜRDENÇIKIŞ2030

Kazalar "kader" değil. Kömürden çıkış mümkün!

YABAN HAYVANLARI
DOĞADAN KOPARILMASIN!
#KorumazsakKaybederiz

Yaban hayatını
#KorumazsakKaybederiz.

Dilek Yarımadası
Büyük Menderes Deltası Milli Parkı'nda
Kanal Tehdidi!
#KorumazsakKaybederiz

Büyük Menderes Deltası Milli Parkı'nda kanal tehdidi!

Orman Yangınları
Başladı!
Doğa Kayıplarının
ŞAKASI YOK!
İkizköy direniyor #ZeytinYaşamda

Muğla ve Hatay'dan aldığımız orman yangını haberleri, acilen harekete geçmemiz gerektiğini bize hatırlatıyor.

Zeytin kıyımının #ŞakasıYok!
#ZeytinimeDokunma

Zeytin kıyımının #ŞakasıYok!

KÖMÜR DEĞİL
ZEYTİN YAŞAMDIR
#ZeytinimeDokunma

#İkizköy'deki birlikişi keşfi öncesi yönetmelik değişti: Zeytinlikler maden işletmesine açıldı!

YENİ MECRALAR

Aposto ile içerik partnerliği yürüttük. 'Doğayla Sevgi Dolu Bir Bağ Kurmak', 'Kamusal Alanda Yeşile Ulaşma Hakkı', 'Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve İklim Krizi', 'Tolkien ve Doğa Sevgisi' içeriklerimiz yayımlandı.

Özgür Mumcu ve Eray Özer'in sunduğu **Yeni Haller** Podcast ile üç bölümlük iş birliği yaptık.

WWF Market'in de desteği ile hazırlanan

- Dünyanın en eski denizcileri: Deniz kaplumbağaları
- Akdeniz'in umudu: Deniz Koruma Alanları
- Akyatan'dan Haberler: Deniz Kaplumbağalarını yolcu ettik

bölümleri 35 bin dinleyiciye ulaştı.

TikTok'ta küçükbiradım plastik kampanyasında ürettiğimiz içerikler toplam üç milyon izlenme aldı 8 Kasım'da gerçekleştirdiğimiz 5 saatlik ilk canlı yayınımda İstanbul'un ağaçları, yılanlar hakkında her şey, yaban hayatı hakkında yanlış bilinen gerçekler, deniz memelileri, plastik sorunu temalarını anlatan uzmanlarımız 9400 tekil izleyiciye ulaştı.

Dünyanın en eski denizcileri: Deniz kaplumbağaları

Özgür Mumcu ve Eray Özer'le Yeni Haller

6 Jul 2022 • 36 min

Caretta caretta'dan yeşil deniz kaplumbağasına, kuluçkadan okyanuslara, ışık kirliliğinden yüzme coşkusuna, kabuğunun evriminden yuvalarının korunmasına 100 milyon yılı aşkın bir zamandır dünya denizlerini mesken tutan deniz kaplumbağalarını konuştuk.

İnsanlığın doğayla uyum içinde yaşadığı bir gelecek için çalışan WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı) ile doğadan ve insandan yana ürünler sunan Reflect Studio işbirliği WWF Market, Yeni Haller'i sunar.

Tolkien ve Doğa Sevgisi

Gezegemizde yaşayan, nefes alan, büyüyen her şey birbirine hassas ve mükemmel bir dengeyle bağlıdır.

Sayılarla WWF-Türkiye

%100

GERİ
DÖNÜŞTÜRÜLMÜŞ

47

47 yıldır ülkemizin doğasını korumak için çalışıyoruz

50+

WWF-Türkiye'de alanında uzman 50'nin üzerinde kişi çalışıyor

900.000+

Facebook, Twitter, Instagram ve LinkedIn'de toplam takipçi sayımız 900 bine ulaştı

100.000

Destekçi sayımız 100.000'e ulaştı

Neden buradayız?

Dünyanın doğal yapısının bozulmasını durdurmak ve insanların doğayla uyum içinde yaşadığı bir gelecek için.

wwf.org.tr

© Panda amblemi WWF – Dünya Doğayı Koruma Vakfı

© WWF tescilli markadır

Bizi Twitter'da takip edin: @wwf_turkiye

Bizi Instagram'da takip edin: @wwf_turkiye

Bizi Facebook'ta takip edin: @wwfturkiye